

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA

MELITA POGLAJEN

VLOGA LUTKE PRI RAZVOJU
SOCIALNIH VEŠČIN V SKUPINI

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2019

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA

Predšolska vzgoja

MELITA POGLAJEN

MENTORICA: viš. pred. dr. Helena Korošec

**VLOGA LUTKE PRI RAZVOJU
SOCIALNIH VEŠČIN V SKUPINI**

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2019

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici viš. pred. dr. Heleni Korošec, da me je sprejela pod svoje mentorstvo in mi v času nastajanja diplomske naloge strokovno svetovala.

Za sodelovanje se iskreno zahvaljujem tudi otrokom in staršem Modre skupine (Vrtec Litija, enota Ribica). Hvala tudi kolektivu enote Ribica, še posebej vzgojitelju Luku.

Posebna zahvala gre tudi moji družini in fantu Mihi za vso potrpežljivost in spodbudo.

Iskrena hvala vsem, ki ste verjeli vame, mi stali ob strani in mi tako pomagali priti do cilja.

POVZETEK

Diplomsko delo obravnava, kakšna je vloga lutke pri razvoju socialnih veščin in pri vključevanju tujejezičnih otrok v skupino. Prav tako se ukvarja s tem, kakšen je vpliv lutke na dinamiko skupine, skupinsko pripadnost in upoštevanje pravil.

V teoretičnem delu diplomskega dela govorim o pedagoških potencialih lutke. Navajam razloge, zakaj je tako dober didaktični pripomoček in opisujem pozitivne vplive na otrokov razvoj. Osredotočam sem se predvsem na otrokov socialni in čustveni razvoj ter razvoj domišljije. Razmišljam o vzgojiteljevi vlogi in ugotavljam, kaj o tem pravi Kurikulum za vrtce. Iščem terapevtske učinke lutke in razlagam o čarobnosti, ki jo lutka nosi v sebi. Nato predstavim socialni in čustveni razvoj v predšolskem obdobju. Razmišljam tudi o otrokovi socialni udeležbi v igri, o vlogi odraslega v igri in o komunikaciji med igro.

V empiričnem delu opišem stanje in posebnosti skupine predšolskih otrok starih 5-6 let, nato pa v svoje vzgojno-izobraževalno delo za tri tedne vključim lutko in evalviram končno stanje v skupini, glede na zastavljena vprašanja. Tako preverim, kako uporaba lutke pri vzgojno-izobraževalnem delu vpliva na skupino otrok.

Ugotavljam, da lutka, ki je aktivno vključena v vzgojno-izobraževalni proces, pripomore k razvoju socialnih veščin, spodbuja interakcije, pomaga pri vključevanju tujejezičnih otrok in močno vpliva na vzdušje ter funkcioniranje skupine.

KLJUČNE BESEDE: lutka v vrtcu, socialni odnosi, ljubljene skupine

ABSTRACT

The thesis deals with the role of the puppet in the development of social skills and the integration of foreign language children into the group. It also deals with the impact of the puppet on the dynamics of a group, group affiliation and compliance with rules.

In the theoretical part of the thesis I talk about the pedagogical potentials of the puppet. I give reasons why it is such a good didactic tool and describe the positive effects on child development. I focus on children's social and emotional development and the development of imagination. I'm thinking about the kindergarten teacher's role and I'm figuring out what the Kurikulum for Kindertartens is about. I am looking for the therapeutic effects of the puppet and I am explaining the magic that the puppet carries within it. Then I present social and emotional development in the pre-school age. I'm also thinking about the child's social participation in the game, about the role of an adult in the game and about communication during the game.

In the empirical part, I describe the condition and special features of a group of pre-school children aged 5-6 years. Then within the course of three weeks of my academic-educational work, I include the puppet and evaluate the final situation in the group, depending on the questions asked. That allows me to check how the use of the puppet in the educational work affects the group of children.

I find that the puppet, which is so actively involved in the educational process, contributes to the development of social skills, promotes interactions, helps to integrate foreign-language children and has a strong influence on the atmosphere and functioning of the group.

KEY WORDS: kindergarten puppet, social relations, darling of the group

KAZALO VSEBINE

1.	UVOD	1
2.	TEORETIČNI DEL.....	3
2.1	LUTKA V VRTCU	3
2.1.1	Lutkovna tehnika in izdelava	3
2.1.2	Kako jo animiramo in oživimo?.....	5
2.1.3	Vloga pedagoga.....	6
2.1.4	Zakaj uporabljati lutko v vrtcu?	7
2.1.5	Vloga lutkovne umetnosti v Kurikulumu za vrtce.....	8
2.1.6	Lutka oblikuje mladega človeka	9
2.1.7	Komunikacija skozi metaforo.....	10
2.1.8	Razvoj domišljije in kreativnosti	10
2.1.9	Terapevtski učinek lutke v skupini	11
2.1.10	Čarobnost lutke.....	12
2.2	SOCIALNE VEŠČINE	14
2.2.1	Socialni razvoj v predšolskem obdobju.....	14
2.2.2	Čustva.....	17
2.2.3	Socialna udeležba v igri.....	18
2.2.4	Odrasli v igri	18
2.2.5	Igra in govor	19
2.2.6	Prijateljstva	20
3.	EMPIRIČNI DEL.....	21
3.1	OPREDELITEV PROBLEMA	21
3.2	VZOREC.....	22
3.3	CILJI.....	22
3.4	RAZISKOVALNA VPRAŠANJA.....	22

3.5	RAZISKOVALNA METODA	23
3.6	PROJEKT	23
3.6.1	Priprava in evalvacije prvega tedna – spoznajmo Bučka	24
3.6.2	Priprava in evalvacije drugega tedna – Bučko je naš prijatelj.....	36
3.6.3	Priprava in evalvacije tretjega tedna – Bučko se uči z nami	46
4.	SKLEP	57
5.	ZAKLJUČEK.....	61
6.	LITERATURA IN VIRI.....	63

KAZALO SLIK

Slika 1: Prihod v igralnico	26
Slika 2: Pospravljena igralnica.....	26
Slika 3: Jutranji krog	26
Slika 4: Spoznavanje Bučka	26
Slika 5: V pralnici	28
Slika 6: Soba z žogicami.....	28
Slika 7: Z Bučkom po vrtcu	28
Slika 8: Pri Neži.....	28
Slika 9: Pri kuharici Petri	28
Slika 10 Načrtovanje Bučkovega kotička	29
Slika 11: Urejanje kotička.....	30
Slika 12: Bučkov kotiček.....	30
Slika 13: Izbiranje drugih lutk in igrač	30
Slika 14: Pri sadni malici.....	30
Slika 15: Priprava na zajtrk.....	31
Slika 16: Izbira Bučkovega znaka.....	32
Slika 17: Urejanje table	32
Slika 18: Igra v Bučkovem kotičku.....	33
Slika 19: Bučko v ustvarjalnem kotičku.....	33
Slika 20: Deklica z Bučkom	34
Slika 21: Predstavitve lutke drugim otrokom	34
Slika 22: V "Bučkovem šotorčku"	35
Slika 23: Pogovor deklice in dečka s pomočjo lutke	35
Slika 24: Delitev nalog.....	37
Slika 25: Čiščenje oken.....	39
Slika 26: Jutranji krog	39
Slika 27: Podajanje navodil	39
Slika 28: Gibalne naloge ob igranju kahona.....	40
Slika 29: Kotaljenje.....	40
Slika 30: Na nogometnem igrišču	41

Slika 31: Sestanek ekipe	41
Slika 32: Frajer Bučko	42
Slika 33: Mini predstave	42
Slika 34: Igra na igrišču v Planici	43
Slika 35: V Nordijskem centru	43
Slika 36: Premagovanje strahu s pomočjo lutke	44
Slika 37: Po Kekčevih poteh.....	44
Slika 38: Učenje deklamacije	45
Slika 39: Bučko in deček skupaj ponovita pesem.....	45
Slika 40: Ponavljanje deklamacije pri igri na igrišču.....	45
Slika 41: Bučko pri počitku	45
Slika 42: Skupina fantov Bučku opisuje Bello	48
Slika 43: Otroci pristopajo do psa	48
Slika 44: Deček s pomočjo lutke premaga strah	48
Slika 45: Bučko v naročju.....	48
Slika 46: Mini predstava Bučkovega rojstnega dne	49
Slika 47: Priklon	49
Slika 48: Razmišljanje o dejavnostih s pomočjo fotografij.....	50
Slika 49: Deklica opiše njen najljubši trenutek z lutko	50
Slika 50: Bučko podaja navodila	51
Slika 51: Gibalne naloge za spoznavanje prostora	51
Slika 52: Razstava otroških del	52
Slika 53: Obisk Tačka po predstavi	52
Slika 54: Prijazno sporočilo za Bučka.....	53
Slika 55: Bučko se zahvali deklici	53
Slika 56: Podelitev priznanj	53
Slika 57: Lukov obisk.....	53
Slika 58: Fotografiranje z Bučkom	54
Slika 59: Druženje in ples.....	54
Slika 60: Zaključno fotografiranje.....	55

1. UVOD

Lutka zmore.

Lutka je lahko vse, kar si zamislijo otroci: lahko leti, premaga velikana, prežene pošast ...

Lutka lahko doseže vse, kar si zamisli vzgojitelj: lutka povezuje, motivira, spodbuja domišljijo, krajša čas, komunicira, rešuje konflikte, zabava, bogati besedni zaklad, uri ročne spretnosti, pomaga prebroditi strahove, išče rešitve, tolaži ...

Lutka ni le pripomoček za igro in prirejanje predstav, ampak je vse bolj cenjeno motivacijsko sredstvo ter podpora kognitivnemu, socialnemu in čustvenemu razvoju otroka. Je magična moč v rokah vsakega pedagoškega delavca, ki začuti njen potencial (Korošec in Majaron, 2002).

Lutka lahko pokaže posameznikom pot v družbo. Socialne veščine razumemo kot sposobnost, kako zmore nekdo shajati s seboj in z drugimi, kadar pa to nekomu dobro uspeva, ima zaradi tega dobre odnose, ljudje pa ga spoštujejo. Prek interakcij lahko ugotavljamo otrokovo sposobnost upoštevanja perspektive in občutljivosti do drugih, kar kaže na stopnjo empatije. Skozi interakcije pa lahko ugotavljamo stopnjo samostojnosti, na kateri je pri navezovanju stikov.

Ker verjamem v lutko, želim poudariti njeno moč v oddelku in s tem doseči pogostejšo uporabo v vzgojno-izobraževalnem delu. Odločila sem se za projekt, kjer lutka z najpreprostejšimi vlogami sodeluje v vsakodnevnih dejavnostih in s tem vpliva na socialne interakcije v skupini, na komunikacijo, pripadnost skupine, dinamiko in upoštevanje skupnih dogovorov.

2. TEORETIČNI DEL

2.1 LUTKA V VRTCU

Lutka že dolgo ni le pripomoček za igranje predstav, ampak postaja vse bolj cenjeno sredstvo tudi pri motivaciji ter podpora pri kognitivnem, socialnem in čustvenem razvoju. Tako je postala magična moč v rokah vsakega vzgojitelja in učitelja, ki v njej vidi potencial (Korošec, 2002). Po svojem poreklu nosi nekaj prvinskega, kar otroka vedno pritegne. Otrok zato lutki verjame brezpogojno, bolj kot odraslemu (Korošec in Majaron, 2006). Oživljeni liki imajo otrokovo pozornost, ko pripovedujemo zgodbe, pesmi, se igramo z rimami, ali pa jih enostavno vključimo v vsakodnevne situacije. Če damo otroku večkrat priložnost priti v stik z lutkami, bo tudi sam rad posegal po njih in jih uporabljal za učenje (Kržišnik idr.).

2.1.1 Lutkovna tehnika in izdelava

Lutka je lahko preprost pripomoček, ki ga lahko izdelamo na veliko enostavnih načinov. To so lahko različni predmeti, igrače, lahko uporabimo odpadni material, blago, plastične lončke barvni papir ... ali pa za to uporabimo kar del telesa. V njen nastanek nam torej ni potrebno vložiti veliko časa in denarja. Videti moramo le priložnost, jo zgrabiti in začeti ustvarjati (Sitar, 2001). Izdelava lutke pred nakupom le-te ima to prednost, da jo lahko izdelamo po meri in ustvarimo podobo, ki bo popolna za ciljno skupino, ki jo želimo doseči (Šušteršič, 2014).

Pri izdelavi lutk se srečamo najprej z osnovnimi pojmi, kot so lutkovna tehnika (npr. ročna lutka, mimična lutka, lutka na palici ...), material (blago, penasta guma, papir ...) in likovnost (realistična, ljubka, groteskna ...). Vsi trije so med seboj tesno povezani, saj nam izbira likovnosti in tehnike navadno narekuje izbiro materiala. Kaj bomo izbrali, pa je odvisno tudi od tega, za kakšne varovance lutko izdelujemo. Če načrtujemo, da bomo lutko izdelali skupaj z otroki, moramo oceniti tudi njihove zmožnosti in materiale ter lutkovno tehniko prilagoditi tudi tem. Izbor materiala je pogosto vezan na razpoložljiva sredstva in čas, zato so največkrat uporabljena sredstva papir, karton, blago in recikliran

material. Ta so tudi enostavna za obdelavo in omogočajo hiter končni izdelek (Šušteršič, 2014). Četudi so lutke majhne in enostavno narejene, so resnične in imajo enako pravico do življenja kot tiste velike in dodelane (Sitar, 2001).

Če izdelujemo lutko, ki bo služila kot didaktičen pripomoček pri našem vsakdanjem delu, moramo načrtovati likovnost v skladu s tem, kdo so naši varovanci. Izkušnje kažejo, da realistična, barvita lutka s prijaznim izrazom deluje najbolj nevtralnno in nenasilno. Za tako rabo je najprimernejša mimična ali ročna lutka, saj jo lahko uporabljamo tudi brez paravana, narejena je tako, da gre lahko z nami vsepovsod, omogoča dotik, prav tako pa z njo lahko vzpostavimo odnos med lutko in animatorjem. Za takšno lutko izberemo zahtevnejše materiale, kot je na primer penasta guma, ki so tudi bolj obstojni (Šušteršič, 2014).

Tako lahko glede na uporabljene tehnike in načine izdelave nastanejo različne lutkovne tehnike, in sicer so to predmeti, igrače, ročne lutke, senčne lutke, ploske lutke, marionete, telesne lutke, namizne lutke, lutke na palici mimične lutke ali pa deli telesa (Sitar, 2001).

Najenostavneje naredimo lutke kar na našem telesu. Prsti so lutke sami po sebi, na njih lahko narišemo obraz, ali pa nanje natakemo majcene lutke, narejene prav za njih (Sitar, 2001). Lahko uporabimo več prstov hkrati, ali pa zato uporabimo kar dlan, komolec, ramo, trebuh, kolena ali pa stopalo. Vsak del telesa zahteva drugačno gibanje, pri katerem razvijamo različne mišične skupine, vadimo različne postavitve telesa, se igramo z ravnotežjem in se obenem močno zabavamo. Lutko izdelamo tako, da na izbran del telesa narišemo obraz, ali pa izdelamo masko. Igramo se lahko s sencami, ki jih naredimo med izvorom svetlobe in prosojno tkanino na drugi strani. Zato lahko uporabimo svoje telo, prste, dlani, ki lahko z malo spretnosti pričarajo različne živali in namišljena bitja. V ta namen lahko izdelamo senčne lutke iz debelejšega papirja ali lepenke, naredimo lahko prosojne barvne lutke iz žice in celofana, ali pa jih narišemo na folijo z obstojnimi barvami. Pri animaciji teh lutk moramo imeti občutek za prostor, saj se senca z oddaljevanjem od platna povečuje. Z različnim gibanjem lutk, platna ali izdelanega ozadja, lahko ustvarjamo nenavadne slike, ki bodo gledalce in izvajalce navdušile (Korošec in Majaron, 2006).

Še ena od lutkovnih tehnik so marionete, ki jih otroci zelo radi animirajo, saj jih občutijo kot projekcijo odnosa odraslih do njih. Marionete so torej svet, ki ga z nekaj potegi za niti, obvladujejo sami. S tem se bo otrok naučil nenavadnih gibanj, spoznal bo pomen težišča v telesu in vadil fino motoriko. Podobno je z lutkami na palici (Korošec in Majaron, 2006).

Zelo uporabna lutkovna tehnika z otroki so mimične lutke, ki jih napravimo iz vrečk, večje ovojnice ali pa nogavice. Pri tem navadno gibanje palca predstavlja spodnjo čeljust figure, ostali prsti pa zgornjo. Bolj znana in pogosto uporabljena je tudi ročna lutka, ki je od vseh naštetih za animacijo tudi najzahtevnejša. Zanja je potrebni obvladovanje fine motorike, roka pa se hitro utruji. En prst navadno nosi glavo, dva pa predstavljata roke. Ker ima lutka tudi roki, to da njeni animaciji novo dimenzijo – dotik, kar navadno še bolj poveže soigralce (Korošec in Majaron, 2006).

2.1.2 Kako jo animiramo in oživimo?

Ko lutko izdelamo, jo moramo še oživeti. Bistvo animacije je oživljanje določenega materiala. Za uspeh je pomembna vera v lutko, želja po uspehu, malo talenta in veliko vaje (Vižintin, 2014). Najprej moramo to hoteti in verjeti, da je to mogoče, šele nato bomo to zmogli doseči. Če želimo, da lutka oživi, ji moramo dati vso svojo pozornost, pri tem je najbolj pomemben naš pogled, sicer ostaja »mrtva«. Vanjo usmerimo svojo energijo in komuniciramo preko nje. Lutkar mora verjeti v čarobno preobrazbo, mora verjeti v moč lutke (Korošec in Majaron 2006).

Lutke v različnih tehnikah zahtevajo tudi različno predznanje, ki ga pridobimo z vajo. Osnovno pri tem je: bodite vztrajni, pri izvedbi vaj odkrivajte izrazne zmožnosti in likovnosti lutke, potopite se v domišljijo, pihnite dušo v lutko in uživajte v njenem čarobnem in nepredvidljivem življenju (Vižintin, 2014). Da nam to uspe, je stilizacija na treh ravneh; vizualni, gibalni in zvočni, otroci so senzibilni za prepoznavanje vseh treh ravni. V svoji igri pa bodo največ sporočili z neverbalno komunikacijo. Sicer pa bo o njihovi lutki veliko povedal tudi njihov izbor materiala, barva, oblike in seveda njihov način oživljanja (Kržišnik, idr. 2011).

In kako jo animiramo? Lutko najprej razgibamo, preizkusimo, česa vsega je zmožna v svoji tehniki izraziti. Pri njenem gibanju je pomemben ritem. Z lutko najprej hodimo po prostoru, šele nato jo preselimo na paravan. Tam preizkušamo, kako lutka sedi, se valja po tleh, poskakuje, se prikloni, pade (Vižintin, 2014). Pri tem upoštevamo preprosto pravilo: majhne lutke naj uporabljajo majhne gibe, velike pa velike gibe. Seveda pa moramo vedeti, da lutka ni človek in je zanimiva prav zato, ker je drugačna. Kako zelo drugačna bo, pa si moramo izmisliti sami in pri tem upoštevati tudi njen izgled. Razmisliti moramo, kaj nam njena zunanost pove o njej, nato se vanjo vživimo tako, da določimo njene gibe, želje, misli, oglašanje, reakcije in celotno osebnost lutke. Najbolj pomemben pri tem je pogled, dobiti moramo občutek, kam lutka gleda. Lutkar, ki ji pri tem pomaga, postane njen partner v igri (Sitar, 2001). Bistveno je, da pedagog pri delu z lutko svoj ego preusmeri v lutko. S tem pa preusmeri tudi gledalčevo pozornost na novo nastalo osebnico in ne nase in šele takrat jo je uspešno oživel (Korošec in Majaron, 2006). Ko lutka oživi, se otrok z njo pogovarja kot z živim bitjem, ljubkuje jo in se nanjo jezi, čeprav ves čas ve, da ni prava (Sitar, 2001).

2.1.3 Vloga pedagoga

Nobena igrača ne more nadomestiti lutke, pa je marsikje vzgojitelji ne uporabljajo pri svojem delu. Nekateri si zanjo ne vzamejo časa, ali pa enostavno ne vložijo dovolj truda, nekaterim se zdi preveč enostavna, da bi z njo dosegali cilje pri otroku. Nekateri pa enostavno menijo, da lutke ne bi znali animirati. Negotovost je odveč, saj so otroci tisti, ki pomagajo voditi animacijo. Ker smo za otroka avtoriteta, ki si je ni izbral sam, mu lahko ponudimo simpatično lutko, ki pa jo bo otrok z veseljem prostovoljno sprejel. Lutki moramo dati priložnost, saj se moramo zavedati, da če odrasli ne vzamemo lutke v roko, je ne bo niti otrok (Bačić, 2009).

Dragoceno je, da imajo otroci pri tem dober zgled pedagoga, ki se bo znal vživeti in presenetiti s predstavitvijo in animacijo različnih vrst lutk. Pedagog naj bo v tem procesu raziskovalec, ki opazuje, beleži ter samostojno načrtuje dejavnosti. Poiskati mora najprimernejše učne medije in sredstva. Imeti mora dobro pedagoško intuicijo, biti mora občutljiv, fleksibilen, odgovoren in ustvarjalen, pri tem pa mora nenehno razvijati različne načine dela (Korošec in Majaron, 2002). Največja vloga vzgojitelja je, da za te

dejavnosti predvidi čas, prostor ter se nanje tudi sam dobro pripravi in jih izvaja z vnemo. Vzgojitelj lahko otroka preko dejavnosti spozna, odkrije njegove talente ter šibke točke in ga lažje razume, otroci pa lahko vzgojitelja spoznajo v drugi luči. Preko dela z lutko se ne poveča le otroška ustvarjalnost, temveč tudi vzgojiteljeva kreativnost. Otroku igra z lutko nudi alternativne učne izkušnje, te pa zagotavljajo zabavo ter prijetno, neprisiljeno vzdušje. Otroci takšnega vzgojitelja vidijo kot pozitivno osebo, ki v igralnico prinaša veselje in vznemirjenje. Hitreje ga sprejmejo in se mu zaupajo, to pa je največ, kar si vsak vzgojitelj želi doseči. Prav tako se ob lutki sprostijo tudi pedagogi, saj občutijo sproščeno vzdušje, kar zmanjšuje stres (Korošec in Majaron, 2006).

Poznamo več metod dela, ki jih pedagog pri svojem delu lahko uporabi, in sicer: spontana igra z lutko, priprava prizorov z lutko, pripovedovanje z lutko, pogovarjanje skozi lutko, učenje in poučevanje z lutko ter izdelava lutke. Najpomembnejše pa je, da vzgojitelj zaupa v lutko in se ji prepusti, saj šele takrat lahko postane eden izmed njih (otrok), s pomočjo lutke (Korošec in Majaron, 2006).

Takšen pristop zahteva od pedagoga široko poznavanje otroške psihologije, saj bo ocenil, koga bo delo z lutkami sprostito in postavilo v ospredje, kdo pa se bo moral delno podrediti skupnemu ustvarjanju, saj bo moral dati prednost lutkam in s tem tudi ustvarjalnim idejam ostalih. Vzgojitelj mora znati razdeliti delo otrokom tako, da bo vsak lahko napredoval in našel zadoščenje v svojem prispevku. Pedagog naj otroke pri igri z lutko ne omejuje z besedilom, ampak naj spodbuja medsebojno pomoč sodelujočih. Igra naj bo improvizirana, otroci pa čim bolj sproščeni (Korošec in Majaron, 2002).

2.1.4 Zakaj uporabljati lutko v vrtcu?

Z njo je čas krajši, ko gremo na izlet, z njo je zabavnejši dan, kadar dežuje, z njo lahko popestrimo praznovanja. Je didaktična igrača, ob kateri urimo ročne spretnosti ter besedni zaklad in se igramo z domišljijo. Lahko nam pomaga računati, se razgibati, izgovoriti posebej težko besedo, lahko nam pomaga prebroditi strahove, nam vliva pogum, nas potolaži in razume. To je ta neverjetna moč, ki jo v sebi skriva lutka (Sitar, 2001).

S pomočjo lutke otrok zadovoljuje svoje temeljne potrebe po svobodi, zabavi, ljubezni in moči. Prav tako ob njej razvija domišljijo, ki je pomembna podlaga za sposobnost predstavljanja in razvoj kreativnosti. Skozi različne domišljijske igre otrok počasi začne razločevati med fantazijo in realnostjo. Igra z lutko je tudi dejavnost, ki ne teži k perfekcionizmu, zato je otrok ob njej lahko uspešen, kar pozitivno vpliva na njegovo samopodobo. Delo z lutko pomaga tudi pri oblikovanju socialnih veščin, saj pri igri z njo vedno prihaja tudi do interakcij, preko katerih se otrok lahko uči. S tem se uči tudi sprejemljivega načina izražanja čustev. Uči se neverbalne komunikacije, ki je dobra podlaga za otrokov govorni razvoj. Razvija se tudi empatija, ko se s pomočjo tega pripomočka vživi v drugo osebo. Ob vsem tem pa otrok razvija tudi jezikovno, telesno-gibalno, interpersonalno, intrapersonalno ter pogosto tudi glasbeno inteligenco (Korošec in Majaron, 2006).

2.1.5 Vloga lutkovne umetnosti v Kurikulumu za vrtce

Kurikulum za vrtce predpostavlja, da mora predšolska vzgoja v vrtcu graditi na otrokovih zmožnostih, mu omogočati nova doživetja, izkušnje, spoznanja, tako da pred otroka postavlja smiselne zahteve, ki načrtujejo otrokovo aktivno udeležbo in mu omogočajo izražanje, doživljanje ter močno angažiranost. Učenje naj temelji na neposredni aktivnosti s predmeti in konkretnimi izkušnjami ob notranji motivaciji. Vodilo pri tem naj bo otroška igra, saj je to aktivnost, ki jo otrok izvaja zaradi nje same, pri tem spremeni odnos do realnosti, je notranje motivirana, svobodna in za otroka prijetna. Pri igri se povežejo različna področja kurikuluma in je smiselno učenje za razvojno stopnjo tega obdobja. Vzgojitelj naj bo pri tem usmerjevalec učnega procesa in zgled. Predvideti mora dovolj časa za pripovedovanje, pogovor, dramatizacijo in igro vlog, ki je za otroka bistvenega pomena predvsem na čustvenem, socialnem in jezikovnem področju. Otroci naj se s takim načinom dela učijo sporočati svoje misli in ideje, prav tako pa naj se učijo razumevati in sprejemati misli drugih (Kurikulum za vrtce, 1999).

Na področju umetnosti kurikulum v prvi vrsti predvideva udejanjanje otroških ustvarjalnih potencialov. Otrok mora imeti možnost izumljati in ustvarjati, pri tem pa mu mora vzgojitelj zagotoviti svojo podporo in svobodo. Vzgojitelj naj otroka spodbuja pri izražanju in komuniciranju skozi umetnost, pri tem pa naj otroku omogoči, da spoznava

sebe kot oblikovalca. Glavna cilja na področju dramske umetnosti sta: doživljanje, spoznavanje in vživljanje v umetnost ter razvijanje izražanja in komuniciranja z umetnostjo. Kurikulum za uresničevanje ciljev na področju dramske vzgoje predlaga naslednje dejavnosti: posnemanje živali in ljudi, sodelovanje v igri z otroki in odraslim, uporaba premetov, ki predstavljajo druge predmete, animiranje lutk, igrač in predmetov, uporabo enostavnih rekvizitov, scenskih prvin in kostumov ter sodelovanje pri preprostih lutkovnih predstavah (Kurikulum za vrtce, 1999).

V vrtcu v skladu s kurikulumom vrtca potekajo različne dejavnosti, ki vključujejo elemente gledališča in igre. Vzgojitelji otroke spodbujajo k domišljjski igri vlog, z različnimi pretvarjanji, dialogi, spoznavanjem prostora in gibanjem. V svoje delo vključujejo lutke in plišaste živali, ki pa vse pogosteje postanejo ljubljenci skupine. Ljubljence skupine uspešno uporabljajo za motivacijo ter senzibilizacijo otrokovega čustvenega in socialnega potenciala (Kržišnik, idr., 2011).

Vzgojiteljice gledališke dejavnosti povezujejo tudi z branjem pravljic, pri tem otroke spodbujajo k izražanju, ki vključuje elemente igre, izdelujejo pa tudi lutke po literarni predlogi. Z otroki pripravljajo tudi različne lutkovne improvizacije (Kržišnik, idr., 2011).

2.1.6 Lutka oblikuje mladega človeka

Z lutkovnimi dejavnostmi pripomoremo k boljšemu čustvenemu, socialnemu in intelektualnemu razvoju, hkrati pa vzgajamo za spremljanje in razumevanje gledališke umetnosti. Skozi različne igrane dogodke otrokom pomagamo razumeti svet ter ga spreminjati na njihov svojevrsten način (Korošec in Majaron, 2006).

Lutka je za otroka »osebica«, ki pomaga premagati ločitveni strah od staršev, saj se prijazno zanima zanj in za njegove igrače ter ga tako pospremi v okolje, ki ga otrok še ne pozna. Lutka zanj postane glavna avtoriteta – močnejša od vzgojitelja, saj je ona tista, ki zgladi prepire, rešuje stiske, ki jih otrok doživlja, z njo lahko vzpostavlja simbolično komunikacijo z okoljem, saj je neposredna preveč stresna in zahteva obvladovanje jezika. Lutka omogoča čustveno reakcijo, za katero ni potrebno poznavanje besedišča. Preprosta lutka spodbudi tudi k lastni ustvarjalnosti otroka in tako se rodijo prvi ustvarjalni izdelki, ki gradijo otrokovo pozitivno samopodobo. Že v prvem starostnem

obdobju pedagog usmerja otroka k ustvarjalni igri z lutkovnimi elementi, od iger v naročju preko lutk iz preprostih materialov, kot so škatle, vrečke in nogavice, do animacije igrač v fantazijskih dogodivščinah. Tak proces naj bi se nadaljeval tudi v šoli, tako otrok ne bi čutil učenja kot stresne naloge, ampak igro z načrtovanim ciljem. Sprejel bi jo kot dejavnost, ki upošteva njega kot osebo, njegovo zanimanje in ustvarjalnost na najrazličnejših področjih. Ko otroci ustvarjajo lutke, je njihov glavni cilj, da jih oživijo v komunikaciji s samim seboj, s prijateljem in z drugo lutko. Njihovo namero podpremo že s tem, da jo opazimo, če je potrebno tudi nevsiljivo pomagamo z vprašanji »radovednega gledalca« (Korošec in Majaron, 2002).

2.1.7 Komunikacija skozi metaforo

Kaj je komunikacija? Izraz komunikacija izhaja iz latinske besede *communicatio*, kar pomeni naznanilo, sporočilo, povezanost. Izraz *communicare* latinsko pomeni napraviti skupino, deliti kaj s kom, sporočiti, biti v medsebojni zvezi. Osnovni instrument vzgoje in izobraževanja je komunikacija, in sicer med učiteljem in učencem, med učitelji in med učenci. Najpomembnejše teorije učenja pravijo, da je proces učenja sestavljen iz prenašanja znanja (pojmov, dejstev, informacij) ali spretnosti, od tistega, ki ta znanja in te spretnosti ima, na tistega, ki jih mora usvojiti ali se jih naučiti (Korošec, 2002).

Ker otrok ni vedno sposoben izraziti svojih čustev in občutkov z besedami, mu simbolična igra z lutko mogoča posredno komunikacijo z okoljem tudi na neverbalen način, izkušnje pa si nabira skozi pogosto vzgojiteljevo uporabo lutke pri dialoških igrah. Lutka omogoča sodobnemu otroku, izpostavljenemu agresivnim vplivom življenja in medijev, da na simbolni ravni čim manj boleče najde rešitve za svoje probleme. (Korošec, 2002)

2.1.8 Razvoj domišljije in kreativnosti

Mlad človek, ki bo deležen takega kreativnega procesa, bo v življenju znal misliti ustvarjalno, poln bo idej, dojel bo povezave in dogodke v vsakdanjem življenju, znal bo ceniti delo in ustvarjalnost drugih, prav tako pa bo svoje ideje znal povezati v skupinsko delo. Želel si bo kulturne hrane, ki ga bo polnila z energijo in navdihovala. Tak posameznik težko zraste v človeka po skupni meri. To bo prej oseba, ki se bo veselila

družbe vrstnikov zaradi svojih individualnih razlik, ne zaradi skrivanja v brezosebni množici enakih po mišljenju in izgledu (Majaron, 2002).

Pravljica je po tradiciji od nekdaj sestavni del otrokove kulture, vendar jo dandanes, izpodrivajo televizija in računalniške igre. Zaradi tega se postavljajo domneve o prezgodnjem »izginotju« otročstva. Večina pedagogov in psihologov ugotavlja, da se otroci dandanes ne znajo več igrati, saj svojo domišljijo uporabljajo na omejen način, kot so otroci pred komaj desetimi leti. To za otroka pomeni tudi slabšo sposobnost prevzemanja vlog, ki pa je za otrokov celostni razvoj nujno potrebna sestavina. Pomembno je, da si otrok zna izmisliti pravljice in neverjetne dogodke, kajti to mu pomaga razvijati domišljijo in spodbuja njegovo mišljenje (Bredyikite, 2002).

DDIL (dialoška dramska igra z lutkami) je metoda dela, ki spodbuja ustvarjalne dejavnosti v vrtcu. To je metoda, ki predstavlja združitev otroške dramske igre, dela z lutkami in preverjanje moralnega sporočila pravljic. Raziskava je pokazala, da je uporaba metod DDIL pri pedagoškem delu učinkovito vzgojno orodje, ki bogati vsebine in obliko ustvarjalne igre, pri tem pa vzgojitelju omogoči aktivno udeležbo v igri. Sistematična uporaba DDIL spodbuja ustvarjalno izražanje otrok, kar pomeni, da jih dodatno motivira pri njihovih dramskih dejavnostih, aktivira besedno izražanje in izmišljanje zgodb. Ta način dela ustvarja nov tip pedagoškega sporazumevanja, ki temelji na dialogu, ko otrok in odrasel delujeta kot partnerja v igri in s tem sodelujeta v procesu izgradnje skupne domišljajske resničnosti (Bredyikite, 2002).

2.1.9 Terapevtski učinek lutke v skupini

Posebno poglavje so terapevtski učinki lutkovnih delavnic. Tu je ključnega pomena ekspresivno izrazna gledališka tehnika, komunikacijska moč lutke in občutek varnosti, ki ga nudi lutka, ko govori namesto nas. Celo v najpreprostejšem gledališču na roki, kjer navadno ena oseba igra vse vloge, lahko brez zavor odigra tako pozitivne kot negativne vloge. Nezaželeno obnašanje postane jasno: majhne, šibke in ogrožene lahko ljubkuješ, zaščitiš in zasuješ z ljubeznijo. V primerih, kjer udeležencem ni zagotovljene dovolj zasebnosti, ko so vključeni v večjo skupino vrstnikov, pa majhna gledališča pomenijo nekaj osebnega, saj lahko posamezniki sami odločajo, kaj se bi v njih zgodilo. Tako je v

»gledališki« bolnišnici lahko zdravnik večji od pacienta, mali bolnik pa ima možnost, da injekcijo, ki mu sicer preti, preusmeri k zdravniku. Tako dobi mali in neopazni otrok ali posameznik moč, da v svojem gledališču ustvari nov svet, ga uredi po svoje in v njem preigrava svojo zgodbo (Sitar, 2001). Igra z lutko je dejavnost, ki ne stremi k perfekcionizmu, zato bo pri takšni igri uspešen vsak. Otrok zato postaja bolj in bolj suveren, samostojen in samozavesten. Lutka pa otroku nudi tudi kanal za sprejemljivo izražanje čustev, ki jih dnevno doživi, to enostavno stori skozi igro z njo. (Kržišnik, idr., 2011)

V času, ko je otrok v vsakdanji komunikaciji izpostavljen pritiskom in stresu, je pomembno najti sredstvo, da mu to olajša. Komunikacija s simbolnim jezikom, besednim ali nebesednim, je lahko rešitev za boljši odnos med vzgojiteljem in otrokom. Prav lutka lahko na ta način postane nova, močnejša avtoriteta od samega vzgojitelja (Korošec in Majaron, 2002). Otrokom lahko z lutko olajšamo prehod v vrtec, saj je takšna kot oni: včasih vesela, kdaj pa kdaj žalostna, se boji, se zmoti ... Na ta način otrok tudi lažje vzpostavi prvi stik z vzgojiteljico in na manj stresen način sprejme novo okolje. S tem dosežemo, da je naša komunikacija za otroke manj »ogrožajoča«, saj je v ospredju lutka (Korošec in Majaron, 2006). Gledališče – igrača v učnem okolju omogoča bolj igrivo spoznavanje neznanega in tudi nove, prijetnejše metodične možnosti (Sitar, 2001).

Pri delu z lutko opazimo primere empatije in vživljanja v situacije, ki jo predstavlja lik. Lutka otrokom omogoča boljši stik z okoljem, z njo lahko izrazijo tudi nekatere svoje stiske, strahove, pri tem pa lahko doživijo prijetno izkušnjo s sprejemanjem drugačnosti. Gre predvsem za simbolno, domišljjsko igro v manjših skupinah, kjer se ustvarijo domišljjske situacije, ki se otroku pomagajo oddaljiti od konkretne situacije. Takšna igra se lahko nadgradi v neformalno improvizirano predstavo, ki mora ohraniti neposrednost, sproščenost, in ustvarjalnost otrokove igre (Kržišnik, idr. 2011).

2.1.10 Čarobnost lutke

Lutke otroke zelo pritegnejo, lahko bi rekli, da imajo neko posebno moč in energijo, ki jo zmorejo le one. Otroci lutko zlahka vzamejo za svojo, se ji zaupajo, jo vse povsod vzamejo seboj in zanjo naredijo marsikatero, za njih tudi strašljivo, stvar. Pri tem je

zanimivo, da sprejmejo še tako preprosto in enostavno figuro, to pa naj bo spodbuda vsem, ki jih skrbi, da lutka otrok ne bi prepričala (Korošec in Majaron, 2006).

Z lutko in kančkom domišljije se otrok lahko prestavi v drug svet, kraj, čas in postane čisto druga oseba. Lutka zmore vse, česar človek ne. Lahko leti, prestraši velikana, se bojuje, premaga hudobno čarovnico in prežene največje strahove. Pri tem lutki ni potrebno slediti idejam odraslih, temveč ustvarjalnosti in domišljiji posameznega otroka. To je ta neverjetna moč, ki jo lutka nosi v sebi (Korošec in Majaron, 2006). Zaradi lutke si otroci upajo bistveno več, saj sami kot animatorji niso izpostavljeni. Tako imajo animatorji vseh starosti možnost izraziti svoja stališča, misli in čustva, ne da bi se zato bilo potrebno izpostaviti. Lutka pomaga pri rasti pozitivne samopodobe, prispeva k načinu simbolnega mišljenja, motivira, predstavlja kanal za izražanje čustev ter razvija divergentno mišljenje (Korošec in Majaron, 2006).

Otroci se radi gibljejo in igrajo, to sta njihovi osnovni dejavnosti. Napredovanje v gibanju pa omogoča vedno nove igre. Pri učenju jih pogosto ustavi strah, primerjanje sposobnosti z drugimi ali pa druge stresne situacije, ki v otroku vzbujajo dvom. Zato je dobro, da otroka motiviramo za dejavnost, pri kateri ne bo čutil tekmovalnosti, ampak bo potreboval svojo ustvarjalnost, ki ga bo pripeljala do pomembnih uspehov, ki bi pomagali pri izgrajevanju njegove samopodobe (Korošec in Majaron, 2006).

Pod pojmom lutkovna delavnica se skriva marsikaj: igranje z lutkami, izdelovanje lutk, pripovedovanje z lutkami, animacija, nastopanje, petje, improvizacije, izmišljevanje ... Vsak lahko najde spodbudo zase, udeleženci morajo biti dejavni, da ustvarjajo lutke, z lutkami in za lutke. Vodja takšne delavnice mora vzpostaviti raziskovalno vzdušje, kjer so vsi odgovori pravi, kar pomeni, da bodo sodelujoči postali enakovredni partnerji v raziskovanju neznanega, vsak pa bo od tega odnesel nekaj drugačnega in kot oseba rasel. Takšno raziskovanje pa ni dobrodošlo le v igralnici, ampak in še posebej doma, v družini. Za igralni par v takšni delavnici lahko izkušnja pomeni marsikaj. Nov izziv, kako se vesti v položajih, ki jim malček še ni kos in sta lutki, ki ju z odraslim partnerjem animirata v enakovredni vlogi. To za otroka pomeni kakovostno učenje in kakovosten, pristen odnos z odraslim (Sitar, 2001).

2.2 SOCIALNE VEŠČINE

Sodobna družba od vsakega posameznika zahteva vedno večjo udeleženo in delovanje na različnih področjih. Znotraj našega življenja moramo prevzeti vedno več vlog, na katere moramo biti pripravljeni (Metelko Lisec, 2003).

Socialne veščine so v splošnem spretnost reševanja problemov, pred katere nas postavi življenje v družbi. Pridobivanje socialnih veščin pomeni učenje vedenja in veščin, ki pripomorejo k boljšemu odnosu z drugimi. Lahko bi jim rekli življenjske spretnosti, saj so potrebne, da človek odgovorno skrbi zase in za svoje življenje. Cilj socialnih veščin je tako socialno in življenjsko usposabljanje. To pomeni, da skušamo opolnomočiti samega sebe in zavestno vplivati na to, kar se nam dogaja v odnosu do drugih in do fizičnega sveta. V tem procesu krepitev oseba prevzame večjo odgovornost zase in za svoje življenje ter se zaveda, da so v vsaki situaciji možne različne izbire. Socialne veščine so neke vrste življenjske veščine in se ukvarjajo s štirimi področji: »jaz«, »jaz in ti«, »jaz in drugi« ter »jaz in specifične situacije« (Metelko Lisec, 2003).

2.2.1 Socialni razvoj v predšolskem obdobju

Socialni razvoj dojenčka in malčka

Novorojenček je socialno bitje, kar lahko opazimo iz njegovega odzivanja na dražljaje, ki prihajajo iz okolja. Novorojenčkovo čustveno življenje je mnogo bolj razvito in raznoliko od njegovih spoznavnih sposobnosti. Pri njem namreč lahko opazimo občutke ugodja in neugodja zelo jasno, saj svojih čustev prav nič ne skriva, podreja pa jih njegovim biološkim potrebam (Benkovič, 2011). Po nekaj mesecih se to spremeni, takrat otrok že prepozna nekaj temeljnih čustvenih izrazov in razlikuje različne obraze, nanje se odziva z nasmehi, vokalizacijo in gibanjem. Počasi osmisli sebe in spoznava vedenje drugih ljudi. Igra se igre »dam – daš«. Okoli devetega meseca starosti začne sebe in druge ljudi dojemati kot intencionalna bitja, uči se socialnega posnemanja tako, da z njim doseže nek ugoden izid zanj. Pojavljati se začne tudi previdnost, lahko pa tudi anksioznost do neznanih ljudi (Zupančič, 2004).

V drugem in tretjem letu starosti se otroci že prepoznajo v ogledalu. Njihova sposobnost ločevanja med seboj in ostalimi pa se odraža tudi v posesivnosti do stvari, za katere menijo, da so njihove. To vedenje je začasno negativno, saj poskušajo postaviti jasno mejo med seboj in drugimi, po drugi strani pa spodbuja razvoj čustveno-socialnih spretnosti, kot je prosocialno vedenje, igra posnemanja in empatija. Značilnosti vedenja otrok v tem obdobju se odražajo v treh bipolarnih dimenzijah: vključevanje – osamljenost, mirnost – agresivnost, prosocialnost – egoizem (Zupančič, 2004). V tem obdobju se malčki najprej učijo obvladati sebe, zajezi jezo, potrto in vznemirjenje, čeprav so pri tem še negotovi. Vse se začne s trenutkom potrpežljivega čakanja brez tarnanja, s pogajanjem in dobrikanjem, da bi dosegli svoje, brez da bi za to uporabili silo. Takšno obvladovanje čustev je prava umetnost pri vzdrževanju odnosov z drugimi (Goleman, 1997).

Moralni razvoj

»Moralni razvoj opredeljujemo kot oblikovanje zavesti o tem, kaj je pravilno in kaj je napačno, ter kot vzpostavljanje nadzora nad lastnimi potrebami in željami, z ozirom na standarde, ki jih posameznik zaznava v svojem okolju. Moralni razvoj v najširšem smislu vsebuje tri dimenzije razvoja: čustveno, spoznavno in vedenjsko.« (Zupančič, 2004). Morala je del kulturno-vrednostnega sistema, ki je nastal v razvoju človeške vrste. To so pravila in načela, ki vodijo človekovo ravnanje v družbi ter kriteriji za vrednotenje teh dejanj. Moralni razvoj v psihologiji opredeljujemo kot proces, v katerem oseba ta družbeno sprejeta pravila vedenja postopoma ponotranja in v skladu z njimi tudi ocenjuje pravilnost ravnanja drugih ljudi v socialnih interakcijah ter skuša na podlagi teh ocen uravnavati svoje vedenje (Zupančič 2004).

Moralni razvoj najprej vodi do otrokovih prvih zavestnih verbalizacij, s katerimi kasneje usmerja in nadzoruje svoje vedenje. Razvija se tudi samonadzor, ki se kaže s sposobnostjo odlaganja zadovoljitve potreb. V prvih dveh letih življenja se pokaže doživljanje empatije in krivde, ki sta pomembna moralna motiva. Otrok najprej na neko čustveno stanje ali položaj druge osebe stanje reagira samo čustveno, brez ustreznega razumevanja položaja ali stanja, kasneje pa tak simpaticični distress omogoči, da se otrok vživi v položaj ali stanje druge osebe. Z razvojem te sposobnosti pa se simpaticični distress

transformira v doživljanje krivde. Ko se to zgodi, se otrok zave, da je s svojim dejanjem prispeval k distresu drugega. S tem se otrok tudi zave možnosti izbire med dejanji (Zupančič, 2004).

Socialno učenje in moralni razvoj v zgodnjem otroštvu

Moralnih pravil se otrok v socialnem okolju nauči s konkretnimi izkušnjami o tem, kaj je prav in kaj narobe. Pri tem ima veliko vlogo načrtno in sistematično usmerjanje otrokovega vedenja s strani staršev in vzgojiteljev. Ne smemo pa pozabiti, da vedenjske vzorce in modele otrokom ponuja tudi širša družba in je s tem tudi vir pozitivnega in negativnega podkrepljevanja otrokovega vedenja. Oblike pozitivnega podkrepljevanja so pohvala, objem, pozornost nasmeh ... negativne pa odtegnitev pozornosti, telesna kazen, osamitev (Zupančič, 2004). Če primerjamo ti dve oblike podkrepljevanja, lahko ugotovimo, da smo s pozitivnim podkrepljevanjem učinkovitejši od negativnega podkrepljevanja. S takim načinom vzgoje namreč otroku razvijamo občutek sprejetosti, mu gradimo pozitivno samopodobo in neke vrste priznanje za njegov trud. Pri tem moramo paziti, da se pohvala nanaša na dejanja in ne zgolj na osebnost (Hozjan in Pucko, 2011). Zavedati pa se moramo tudi, da je za otrokov moralni razvoj pomembno, da spozna tudi povezave med vrsto dejanj in posledicami, do katerih ta dejanja vodijo (Zupančič, 2004).

Otrok naj bi vedenjske modele pravilnega ali nepravilnega ravnanja našel v dejanjih ljudi v svojem okolju, pa tudi v likovnih, filmskih in drugih situacijah. Učenje tako poteka v kontekstu otrokovih konkretnih izkušenj, preko socialnega posnemanja, pogojevanja in razlage čustvenih stanj in različnih odzivov v različnih socialnih situacijah. Otroci najpogosteje posnemajo tiste osebe, v katere se lahko najbolj vživijo in na katere so bolj navezani in so v svojem ravnanju najučinkovitejše. Najmočnejši vpliv v predšolskem obdobju imajo vzori, saj otroci v tej starosti šele usvajajo pravila vedenja. Posledično manjkajoče izkušnje glede tega, kakšno vedenje je kdaj primerno ali ne, še iščejo pri starejših. Otroci, ki so bili v predšolskem obdobju v pogostih in doslednih interakcijah s prosocialnimi vzori, se vedejo prosocialno tudi v odsotnosti njihovih vzorov. To pomeni, da so te izkušnje ponotranjili (Zupančič, 2004).

Na otrokov socialni in moralni razvoj vsekakor močno vpliva tudi druženje z vrstniki. V igri prevzema različne vloge in se novih uči od starejših otrok. Zaveda se, da je v skupini individuum, ki je drugim podoben, vendar ga od ostalih ločijo nekatere lastnosti. Spoznava, da njegovi odzivi v določenih situacijah vplivajo na druge in obratno (Benkovič, 2011). Otrokov socialni in moralni razvoj se kaže tudi v preseganju egocentrizma, kar pomeni, da so otroci napredovali v socialni in čustveni empatiji ter v razvoju teorije uma. Za otroke v obdobju zgodnjega otroštva je značilno, da so praviloma prešli stopnjo egocentričnosti in že razumejo, da imajo tudi drugi ljudje čustva in počutja, ki jih izražajo skozi svoje vedenje (Marjanovič Umek in Zupančič, 2004) .

2.2.2 Čustva

Za otrokov uspešen socialni in čustveni razvoj moramo razvijati otrokova pozitivna čustva, kot so: ljubezen, veselje, zadovoljstvo in zaupanje. Na njih lahko potem razvijamo tudi nova, socialna čustva, kot so: dobrota, prijaznost, optimizem in spoštljivost. Ob enem pa moramo paziti, da se v otroku ne bi stalno zakoreninila negativna čustva, kot so: strah, bes, žalost, trma, obupanost in ljubosumnost. Navajati pa ga moramo tudi, da jih, ko ta čustva nastopijo, otrok obvlada sam (Benkovič, 2011).

Spretnost izražanja čustev je eno od osnovnih meril socialne zrelosti. Zato obstajajo neke vrste pravila razkrivanja, ki veljajo kot družbeni pogovor o tem, ob katerih priložnostih je primerno razkriti čustva in katera. Teh pravil se naučimo zelo zgodaj, deloma kar na osnovi zelo jasnih navodil, deloma pa se otroci učijo početi stvari, kakor jih vidijo storjene. Pri učenju občutkov so čustva hkrati sredstvo in sporočilo. »Razkrivanje čustev neposredno vpliva na vtis, prebujen v osebi, ki čustva sprejema. Pravila, kot je naslednje, se naučijo že otroci: 'Prikrij resnična čustva, kadar bi z njimi lahko ranil nekoga, ki ga imaš rad; zamenjaj jih z nepristnimi, a manj bolečimi.' Takšna pravila za izražanje čustev so več kot del dostojnega vedenja v družbi, saj ljudje zapovedujejo tudi, kako naj s čustvi vplivamo na druge. Če se hočemo ravnati po pravilih, moramo znati narediti dober vtis, če tega ne opravimo dobro, sprožimo pravo čustveno zmešnjavo.« (Goleman, 1997).

Bistveno pri vsakem odnosu je uskladitev razpoloženja. Ta dejavnik nam sporoča, kako uspešni smo v čustveni sinhroniji in če nam gre to dobro od rok, lahko drugo osebo

pridobimo pod svoj vpliv ter tako omogočimo, da bo čustvena vzajemnost gladko stekla. To so navadno ljudje, ki so na takšen način sposobni obvladati množice ljudi. Na tak način pride do prevladovanja na osnovi čustev. Podobno pa imajo osebe, ki so nevešči čustvenega usklajevanja težave pri vzpostavljanju odnosov (Goleman, 1997).

2.2.3 Socialna udeležba v igri

Simbolna oz. sociodramska igra je dejavnost, v katerem še posebej predšolskem obdobju poteka najbolj celovita oblika skupinske interaktivne dejavnosti. Simbolna igra pomeni novo kakovost socialnih interakcij, saj otroci v tej igri ustvarjajo kontekst, v katerem med seboj komunicirajo. Razvoj socialne igre poteka od preprostega pretvarjanja do sociodramske igre, kar pomeni, da se vanjo vključi več otrok hkrati. V igri se otroci učijo nadzorovati svoje vedenje, rešujejo konflikte, se pogajajo, razpravljajo in dogovarjajo. Takšna igra za njih ponuja »varno« okolje, v katerem lahko vzpostavlja zaupnost in intimnost. Simbolna igra omogoča tudi ustvarjanje situacij, kjer lahko izražajo svoja čustva in občutke ter se jih učijo nadzorovati, preizkušajo meje svojega vedenja in se učijo prevzemanja perspektive drugega. Skozi igro razlikujejo nasilje od samozavesti, egocentrizem od sodelovanja in impulzivnost od podlosti (Fekonja, 2004).

Predšolski otroci se vključujejo v socialne vrstniške skupine, zaradi tega oblikujejo določena prilagojena vedenja, kot so: manj agresivno vedenje med člani in prevzemanje vlog zmagovalcev in poražencev. Čeprav so vloge v skupini razdeljene, pa vseeno težko opazijo v kateri vlogi so, saj sami sebe najpogosteje opišejo kot najboljšega v skupini (Marjanovič Umek in Zupančič, 2004).

2.2.4 Odrasli v igri

Vloga odraslega, predvsem vzgojitelja, v otrokovi igri je ta, da otroka vodi in podpira v procesu pogajanja med otroki in oblikovanja igralnih tem skozi daljše obdobje. Ohranja spontanost v igri, lahko pa pomaga z idejami za igro, ali pa jo razvija, ko ta že poteka. Pomembno je, da nadzor nad igro prepušča otrokom. Sociodramska igra je za otroke zahtevna, saj od njih zahteva socialna vedenja, ki jih še niso usvojili. Takrat pride na

pomoč odrasla oseba, ki na različne načine posredno podpira otrokova prizadevanja po vključitvi v takšno igro (Fekonja, 2004).

Pri dejavnostih je pomembno imeti ideje, uporabljati domišljijo in reševati izzive. Ne gre za to, da bi otroka morali naučiti ustvarjalnosti, ampak za to, da otroku pomagamo in usmerjamo pri razvijanju ustvarjalnosti, ki jo v sebi že ima. To storimo tako, da otroško domišljijo negujemo, zaupamo radovednosti otrok, pri tem pa jim zagotavljamo prostor, čas in situacije, v katerih lahko preizkušajo različne »Če bi bilo,« preden padejo na realna tla. Vloga vzgojitelja je, da organizira situacije, zagotovi materiale, predmete, prostor in načrtuje domiselne spodbude, ki na koncu otroško igro dvignejo na višjo raven. Pri tem je pomembno tudi njegovo zanimanje in pozornost, ki jo izkazuje otrokom ter uporaba širokega razpona izraznih sredstev (Geršak in Korošec, 2001).

Vzgojitelj lahko sociodramsko igro spodbuja na različne načine. Lahko se aktivno vključi v igro in z lastnim vzorom pokaže način igranja. Drug način je, da odrasli v igri ne sodeluje aktivno, ampak otrokom pomaga z nasveti in komentarji. Otrokom lahko pomaga tudi z igranjem že znanih pravljic, kjer je zgodba že v naprej znana in je s tem proces igre že strukturiran. Lahko pa uvaja vaje in igre, ki temeljijo na pretvarjanju (Geršak in Korošec, 2011).

Vzgojitelj lahko pomaga pri uvajanju sociodramskih iger tudi s plesnimi dejavnostmi, ki otroke sprostijo, z njimi spoznajo svoje telo, svoje občutke in zmožnosti, prav tako pa se spoznajo s prostorom ter plesnimi partnerji (Geršak in Korošec, 2011).

2.2.5 Igra in govor

Govor je za otroka orodje, preko katerega izraža tisto, kar se preko igre nauči, je pa tudi sredstvo, s katerim otrok naučeno ponotranja. V simbolni igri otroci govor uporabljajo večino časa, saj komunicirajo sami s seboj, z igračami ali z drugimi otroki. Z govorom otroci opredelijo igralne preobrazbe, npr. »Jaz sem pilot.« Načrtovanje in razvijanje igre pa zahteva tudi sodelovanje soigralcev, to pa dosežejo v verbalnih diskusijah, razlagah in ukazih. Tak pogovor služi organiziranju igre, gre za metakomunikacijo, ki predstavlja osnovo za interakcijo med soigralci in nastanek sociodramske igre, saj neprestano regulira interakcije med soigralci (Fekonja, 2004).

Za izboljšanje otrokovih komunikacijskih spretnosti so dobrodošle tudi gledališke delavnice, ki spodbujajo govor, predopismenjevalne spretnosti in načine nebesednega sporočanja. Gledališke delavnice so vir energije, ki pomaga otrokom pri vzdrževanju koncentracije, pri reševanju problemov in pri skupinskih interakcijah (Geršak in Korošec, 2011).

2.2.6 Prijateljstva

Otrokovi koncepti prijateljstva, ki potekajo vzporedno s socialnim razvojem, čustvenim in spoznavnim razvojem. Prijateljstva zgrajena v zgodnjem otroštvu povezujejo predvsem skupne dejavnosti, delitev stvari in bližina bivanja. Prijateljstva zgrajena v odraslosti pa povezujejo zaupnost, pravičnost in intimnost (Marjanovič Umek in Zupančič, 2004).

Otroci do tretjega leta prijateljstvo vidijo kot nekaj trenutnega, kar je povezano s trenutnimi dejavnostmi. Starejši predšolski otroci pa prijateljstvo vedno bolj razumejo kot trajajoč odnos, ki vzdrži tudi posamezne medsebojne spore in v katerem se zasleduje neke skupne cilje. Za ta prijateljstva je že značilno zaupanje, vzajemno razumevanje, skupni interesi in lojalnost. Otroci v zgodnjem otroštvu prijatelje najprej izbirajo na osnovi podobnosti, npr. v spolu in starosti. Med otroci, ki so prijatelji in med tistimi, ki niso, se kažejo določene razlike: med prijatelji je več prosocialnega vedenja, več je medsebojne pomoči, uporabljajo popustljivejše pristope za reševanje konfliktov, ki se sicer pojavljajo pogosteje, med prijatelji je več pozitivnega odzivanja in prijatelji iščejo dejavnosti, ki vzpostavljajo pozitivne medsebojne odnose. Otroci, ki imajo prijatelje so bolj sociabilni, sodelovalni, so bolj socialno kompetentni in samozavestni (Marjanovič Umek in Zupančič, 2004).

3. EMPIRIČNI DEL

3.1 OPREDELITEV PROBLEMA

V vrtcu delam prvo leto in zato sem šele začela s pridobivanjem izkušenj. Delam z vzgojiteljem, s katerim dobro sodelujeva in se dopolnjujeva. Otroci so tako vajeni tudi moške navzočnosti v skupini. V času prihoda Bučka v skupino je bil vzgojitelj že kar nekaj časa odsoten zaradi bolniške odsotnosti, zato sem dejavnosti navadno izvajala sama.

Skupina, v kateri sem, je na splošno zelo glasna in potrebuje veliko motivacije za dejavnosti, saj otroci hitro preusmerijo svojo pozornost drugam. Hitro pride tudi do neupoštevanja navodil, oziroma do pomanjkljivega spoštovanja dogovorov in pravil, ki jih postavimo pred dejavnostmi. V skupini sta dva otroka, ki močno vplivata na oblikovanje skupine in njeno funkcioniranje. Deklica E. na dekliški del skupine, deček M. pa fantovski. Otroci jima nekako sledijo, ju občutijo kot pomembna. Pet otrok si želi podobnega mesta v skupini, zato občasno pride do konfliktov, še posebno, kadar njihove zamisli pri ostalih otrocih niso dobro sprejete. Deset otrok je zelo prilagodljivih in zato vstopajo v interakcije z različnimi otroki. Pet otrok pa zaradi svoje individualnosti, nerazumevanja jezika ali slabe pozornosti nekako ostaja v ozadju, v smislu, da se navadno igrajo sami ali v paru, da sledijo otrokom in ne podanim navodilom. Kot skupina so si zelo različni. Družijo se v več skupinicah, vendar te pogosto razpadajo, člani pa se menjajo. Otroci so navadno zelo neenotni, kadar imajo na izbiro več dejavnosti, se zelo redko večinsko odločijo za eno. V procesu dogovarjanja navadno aktivno sodeluje le polovica otrok. Otroci, katerim slovenščina ni materni jezik in otroci z govornimi težavami, pa se navadno strinjajo z odločitvami drugih otrok. Bolj podrobno sem opazovala in opisovala spremembe dveh otrok.

Lutko sem vključila v tritedensko vzgojno-izobraževalno delo. Moj namen je bil, da lutko vključim v vse dele dnevne rutine in da postane član naše skupine. Bučko je bil z nami skozi celoten vrtčevski dan, najbolj dejaven in voden pa je bil pri jutranjem krogu in vsak dan pri eni od dejavnosti, ki so se odvijale. S tem načinom dela sem želela spodbuditi

tujejezične otroke h komunikaciji in sodelovanju, prav tako sem želela otroke združiti v njihovi različnosti.

To lutko sem sicer uporabljala že na praktičnem usposabljanju v tretjem letniku fakultete in ker so otroci lutko že takrat zelo lepo sprejeli, sem se odločila, da tudi tokrat uporabim isto lutko, to je Bučko. Nekateri otroci so lutko tako že srečali, saj so prišli iz skupine, v kateri sem opravljala prakso in so jo tudi prepoznali.

3.2 VZOREC

Praktični del sem izvedla v Modri skupini enote Ribica, vrtca Litija, kjer sem tudi redno zaposlena. Modra skupina je homogena skupina, stara 5-6 let, sestavlja jo 22 otrok, od tega 16 fantov in 6 deklic. V skupini je bilo 5 tujejezičnih otrok in 4 otroci, ki potrebujejo dodatno strokovno pomoč. Delo je potekalo v mesecu juniju.

3.3 CILJI

Moj primarni cilj je bil, da lutko vpeljem v dnevno rutino otrok v vrtcu in ob tem doseči, da otroci sprejmejo lutko kot člana skupine. Lutka kot ljubljeneč skupine naj bi tako postala motivator in spodbudnik za dejavnosti in tudi zatočišče za otroke ob raznih stiskah in strahovih. Ob tem sem želela izvedeti, kakšno vlogo ima lutka pri razvoju socialnih veščin.

V raziskavi sem želela izvedeti:

- kakšna je vloga lutke pri vključevanju tujejezičnih otrok v skupino,
- kakšno vlogo ima lutka pri oblikovanju pripadnosti skupini,
- kako lutka vpliva na skupinsko dinamiko.

3.4 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

1. Ali lahko lutka vpliva na dinamiko skupine že v treh tednih dela z njo?
2. Ali bo ročna lutka pripomogla k pogostejši komunikaciji tujejezičnih otrok v oddelku?

3. Ali lahko uporaba lutke vpliva na upoštevanje pravil v oddelku?
4. Kakšna je vloga lutke pri razvoju socialnih veščin?

3.5 RAZISKOVALNA METODA

Prvi del diplomske naloge bo teoretičen. Za to sem uporabila analitično-deskriptivno metodo.

V drugem, praktičnem delu pa sem uporabila deskriptivno metodo empiričnega raziskovanja. Najprej sem ugotovila stanje v skupini, nato sem izvedla tritedensko vzgojno-izobraževalno delo, v katero sem vključila lutko in na koncu evalvirala spremembe glede na zastavljena raziskovalna vprašanja. Podatke sem zbirala s fotografiranjem, snemanjem in sprotim beleženjem opažanj in jih obdelala s kvalitativno analizo.

3.6 PROJEKT

Poleg sprememb v skupini sem bolj podrobno spremljala dva otroke.

Opis otroka A. Dečkov materni jezik je bosanščina, zato prejema dodatno strokovno pomoč in obiskuje jezikovni kotiček, vrtec obiskuje tretje leto. Otrok vstopa v interakcije z otroki s preprostimi povedmi, navadno enostavnimi. Njegov besedni zaklad v slovenskem jeziku je skromen, besede usvaja počasi. Njegov govor z odraslimi je tih in nesamozavesten, s pogostimi premori, pogled je pogosto usmerjen stran od poslušalca. V pogovoru z otroki deluje bolj samozavestno. V igri redko prevzema vlogo glavnega, to namesto njega storijo drugi otroci. Prilagaja se igri drugih otrok. V igri se navadno povezuje še z dvema dečkoma. Deček ne vpraša, ali pokaže nerazumevanja. Njegovo nerazumevanje jezika se kaže v odzivih na navodila, ki so dostikrat napačni, oz. jih ni. Opazila sem, da začne navodila izpolnjevati šele takrat, ko to storijo ostali. Na podlagi tega lahko sklepam, da navodil ne razume v celoti. Sklepam, da je na ta način razvil strategijo, kako slediti skupini in dejavnostim brez natančnega sledenja navodilom. Deček sicer rad hodi v vrtec in rad vstopa v interakcije z otroki.

Opis deklice J. Dekličin materni jezik je turščina, zato ima dodatno strokovno pomoč in obiskuje jezikovni kotiček, vrtec obiskuje prvo leto. Deklica je v vrtec prišla z zelo skromnim besednjakom, tekom leta je usvojila tvorjenje stavkov in ogromno novih besed. Deklica vstopa v interakcije z otroki s preprostimi stavki. Njen besedni zaklad v slovenskem jeziku je skromen, besede se sicer uči zelo hitro. Njen govor je nekoliko negotov, saj med pogovorom odvrta pogled, dela premore in skomiga z rameni. Kadar se ne spomni prave besede, se ustavi in stavka ne nadaljuje, takrat zardi in preneha s pogovorom. Navadno ne daje pobud za pogovor in igro, se pa uspešno pridruži igri in pobudam drugih otrok. Navodila navadno razume in jih tudi izpolnjuje, včasih si pomaga tudi z odzivi drugih otrok. Deklica rada prihaja v vrtec in rada vstopa v interakcije z drugimi otroki.

3.6.1 Priprava in evalvacije prvega tedna – spoznajmo Bučka

TEMA: Kdo je Bučko?

PODROČJA: družba, jezik

CILJI:

- Spodbujanje splošne ustvarjalnosti pri pripravi, organizaciji in uporabi sredstev v Bučkovem kotičku.
- Otrok v vsakdanji komunikaciji posluša jezik in je vključen v komunikacijske procese z otroki, odraslimi in lutko.
- Otrok spoznava, da vsi, odrasli in otroci, pripadajo družbi in so pomembni.
- Otrok spozna lutko in jo sprejme kot novega člana skupine.
- Otrok z lutko rokuje in se z njo igra.
- Otrok postavlja vprašanja lutki in pripoveduje o sebi.

METODE DELA: spontana igra z lutko, pripovedovanje z lutko, pogovor skozi lutko in spodbujanje

OBLIKE DELA: individualna, skupna, skupinska

SREDSTVA: ročna lutka Bučko, druge ročne lutke, pokrov škatle, plastična posoda, odejica, blazina, kuharski pripomočki, magneti in tabla

Tedenski načrt

Ponedeljek: prihod Bučka v vrtec – Le kdo je razmetal našo igralnico?

Torek: predstavimo Bučku vrtec – Kdo in kaj vse je v vrtcu Ribica?

Sreda: urejanje Bučkovega koticika – Otroci Bučku pripravijo prostor, kjer bo spal in se igral.

Četrtek: Bučko je naš prijatelj – Izbira Bučkovega znaka in prirejanje table za igro z Bučkom.

Petek: igralni dan – Otroci se odločijo, kaj in kako se bodo igrali z Bučkom.

Evalvacija ponedeljka

Otroke je pričakala razmetana igralnica, nič ni bilo tako, kot smo pustili v petek. Otroci so bili zelo začudeni, spraševali so se, kdo bi to naredil. Ideje so bile različne. Deček L. je okrivil našo čistilko, deček M. se je spraševal, kdo od otrok je bil v petek nazadnje v vrtcu, deklica E. pa je bila videti prestrašena, saj je bila prepričana, da je nekdo vlomil. Ko so se otroci malo umirili in razgledali po sobi, je dalo nekaj otrok pobudo, da sobo pospravimo. Otroci so počasi in nejevoljno začeli pospravljati sobo, dokler deček M. v Šolskem koticiku ni našel Bučka. Deček mi je lutko prinesel in ob tem dejal, da ta igrača ni iz naše igralnice. Otroci so prišli pogledat Bučka in nekateri so ga takoj prepoznali, ga poklicali in ogovorili. Lutko so namreč spoznali že takrat, ko sem bila na praktičnem usposabljanju. Bučko se je takrat zbudil, se predstavil in jim povedal, da je ves ta čas hodil v šolo in ko se je v petek vračal iz šole, se je odločil, da se pride igrat v vrtec. Otroci so ga vprašali, zakaj je igralnica tako razmetana in Bučko jim je povedal, da mu je bilo zelo dolgčas in da se je igral različne igre in je na koncu pozabil, kje je kaj vzel. Otroci so ga potem kar malo okregali in mu nato pokazali, kam kaj spada ter na koncu skupaj pospravili.

Ključna razlika v pospravljanju z lutko je bila ta, da so otroci z veseljem pospravljali, Bučku so kazali, kam kaj spada in kam naj pogleda, če ne ve, kam gre katera igrača. V igralnici imamo namreč koticike opremljene s fotografijami pospravljenih koticikov. Bučko je zbral ekipo treh dečkov, da so mu pomagali postaviti eno od miz na pravo mesto. Zanimivo je bilo, da je deček L., ki se pospravljanju običajno izogiba, hitro

posnemal Bučka in zbral tri prijatelje, da so mu pomagali postaviti ostale mize. Bučko jih je pohvalil in deček je bil videti zelo ponosen. Igralnica je bila pospravljena zelo hitro, kar ni običajno. Otroci so Bučka takoj začutili, takoj so se začeli pogovarjati z njim in ne z mano, kar me je prijetno presenetilo.

V jutranjem krogu je Bučko sodeloval kot enakovreden član, vsi otroci so se mu predstavili, na koncu pa se je predstavil tudi on, otroci so ga imeli priložnost izprašati o vsem, kar jih je zanimalo o njem. Najbolj jih je zanimalo, kaj je Bučko počel v šoli in kje je spal, ko je bil tam. V nadaljevanju smo se igrali v koticčkih. Otroci so Bučku razkazali igralnico in vse koticčke.

Slika 1: Prihod v igralnico

Slika 2: Pospravljena igralnica

Slika 3: Jutranji krog

Slika 4: Spoznavanje Bučka

Menim, da sem lutko uspešno pripeljala nazaj in da so otroci začutili energijo, ki sem jo poskušala preliti v lutko. Lutki smo na podlagi videza in moje animacije oblikovali tudi njeno osebnost. Bučka sem si zamislila kot zelo prijaznega, pogumnega, poštenega in malo nagajivega fantiča. Na začetku sem imela kar nekaj treme, saj me je bilo malo strah, ali mi bo to sploh uspelo in ali se bodo otroci obračali name ali na lutko. Otroci so lutki

verjeli in se z njo pogovarjali, kot da me ni zraven, kar mi je vlilo upanja, da mi lahko uspe. Lutka je bila za otroke spodbuda za pogovor o sebi in odlična motivacija za pospravljanje igralnice.

Evalvacija torka

Po zajtrku smo z otroki sedli v jutranji krog, Bučko je spal v torbi v Šolskem kotičku. Malo sem počakala, če se bo kdo od otrok spomnil nanj. Otroke sem vprašala, če je kdo danes videl našega novega prijatelja. Otroci so vsi glasno rekli, da še spi v torbi. Skupaj smo ga zbudili in se dogovorili, kaj bomo počeli. Deklica A. je Bučka takoj povabila, da se igra z njo v njenem najljubšem kotičku, hitro se je razvnel prepir, s kom bi se Bučko moral igrati. Bučko je otrokom obljubil, da se bo igral z vsemi po malo, saj bi vse rad spoznal. Otroci so si igre z njim zelo želeli, zato smo se dogovorili, da se z Bučkom lahko igra več otrok hkrati, tako so otroci začeli načrtovati igro v skupinicah in ne vsak zase. Presenečena sem bila, kako močno so si otroci želeli igre z lutko.

Bučko je otroke prosil, da mu sedaj razkažejo še vrtec, saj igralnico že pozna. Javilo se je veliko otrok, zato smo se razdelili v skupinice. Bučku so najprej pokazali naše igrišče, nato kuhinjo in mu predstavili kuharico Petro, pokazali so mu, kje peremo perilo in kam gremo, ko potrebujemo material za ustvarjanje. Z Bučkom so obiskali tudi ostali dve igralnici: Zeleno in Vijolično sobo, pokukali so v sobo z žogicami in pozdravili logopedinjo Dašo ter specialno pedagoginjo Nežo. Otroci so lutki predstavljali in kazali vrtec zelo zavzeto. Otroci so vsak po svoje lutki pokazali vrtec. Opazila sem, da so večkrat pobudo prevzeli tudi tujejezični otroci, ki se običajno držijo v ozadju.

V tem dnevu sem s pomočjo lutke želela otrokom približati pomen vseh oseb pri delovanju vrtca, tako da bi otroci sploh razmišljali o tem, zakaj so nekateri ljudje v naši hiši. Otroci so bili pri razlagi suvereni, med seboj pa se dopolnjevali in si pritrjevali. Lutka je bila tista, ki je ta pogovor poglobljala, otroci pa so ji z veseljem sledili. Pomemben napredek tega dne je bil tudi skupno načrtovanje igre. Otroci se namreč običajno znajdejo v enem od kotičkov in pogosto z idejami vlečejo vsak v svojo smer. Tokrat so bili visoko motivirani, da najdejo dejavnost, pri kateri bi lahko sodelovali skupaj z lutko. Na ta način so krepili svoje socialne veščine in pridobivali nove izkušnje na tem področju. Nad odzivi otrok sem bila navdušena. Otroci so se z lutko pogovarjali »zares«, njihove

misli pa so bile predane dejavnostim, ki sem jih z njo izvajala. Z lutko sem poskušala biti kar se da odzivna, prav tako pa sem se trudila, da bi res ves čas gledala lutko in ne otroke, kar pa je bil zame tudi poseben zalogaj. Otroci so namreč potrebovali odziv lutke in mene kot vzgojiteljice. Od mene so pričakovali zavzetost, pa tudi prilagodljivost, saj sem se držala pravila, da kar Bučko v mojih rokah obljubi, to tudi naredi.

Slika 5: V pralnici

Slika 6: Soba z žogicami

Slika 7: Z Bučkom po vrtcu

Slika 8: Pri Neži

Slika 9: Pri kuharici Petri

Deklica J., ki govori turško, je Bučka z nasmehom opazovala, ko pa jo je Bučko ogovoril, je navadno prikimala, ali pa odgovorila v enostavni povedi. Ni se javila, da bi ona nesla Bučka, ampak je vse skupaj opazovala bolj od daleč. Lutka jo je tako držala pri dejavnosti in jo motivirala, da sodeluje.

Deček A. govori bosansko. Bučka je prijel, ko je Bučko izrazil željo, da bi rad šel k njemu. Deček je z lutko v roki odgovarjal na moja vprašanja bolj plašno, kratko in jedrnato, njegov pogled je bil usmerjen v stran. Videlo se je, da se ob lutki še ni čisto sprostil, saj je

ta od njega pričakovala odziv. Odločila sem se, da bom v prihodnje pri navezovanju stika in komunikacije poskusila bolj postopno.

Evalvacija srede

Po zajtrku smo naredili jutranji krog, deček T. se je spomnil, da danes on zbudi Bučka. Z zanimanjem sem opazovala, kaj se bo zgodilo in kako bodo to idejo sprejeli otroci. Deček je šel v Šolski kotiček in pozdravil lutko, to je nato nataknil na roko in tako kot sem jaz z njo nagovarjala otroke v preteklih dveh dneh, pozdravil otroke. Otroci so Bučka pozdravili. Nad

Slika 10 Načrtovanje Bučkovega kotička

idejo sem bila navdušena, ugotovila sem, da so otroci lutko začutili že po dveh dneh. Prav tako so popolnoma zapopadli lutkovno igro. Lutko mi je nato predal in vprašali smo ga, kako je spal. Bučko se je pritoževal, da torba ni dovolj udobna. Otroci so se takoj spomnili, da mu moramo narediti pravo posteljo, da se bo naspal. Nato je nastal pogovor, kje bi to bilo in ker smo v projektu Korak za korakom in se učimo s pomočjo različnih materialov v kotičkih, so otroci predlagali, da naredimo Bučkov kotiček. Deček M. se je javil, da Bučku naredi šotor iz papirja, deklice so se ponudile, da pripravijo prostor. Dogovorili smo se, da Bučko potrebuje tudi glavnik, da se zjutraj uredi in tudi vse potrebno, da si skuha zajtrk, kadar kuharice Petre ni v vrtcu. Ideje otrok so bile dobre, vendar sem pričakovala, da bo delovna vna kasneje popustila. Motila sem se.

Otroci so bili za delo zelo motivirani, med seboj so se dogovarjali, kdo bo kaj pripravil. Kotiček je bil hitro izpraznjen in ko so notri postavili vse, kar so si zamislili, so se spraševali, kaj bi še lahko dodali, da Bučku ne bi bilo dolgčas. Deklica A. se je spomnila, da bo potreboval tudi prijatelje, kadar nas ne bo v vrtcu, zato sva zbrali nekaj plišastih igrač in drugih lutk, da mu ne bi bilo dolgčas. Dogovorili smo se, da lahko dodamo še kaj, če se bomo še česa domislili. Ko je bil kotiček pripravljen, so si otroci zelo želeli igre v tem kotičku, prišli pa smo tudi na idejo, da bi tudi bučko moral imeti svoj magnet in znak, da se bo tudi on lahko igral v ostalih kotičkih.

Slika 11: Urejanje kotička

Slika 12: Bučkov kotiček

Slika 13: Izbiranje drugih lutk in igrač

Slika 14: Pri sadni malici

Deklica E. z Bučkom v roki: »Mmm, kako je dobro jabolko, L., zakaj pa ti nič ne ješ?«

Deček L.: »Ker mi jabolka niso všeč.«

Deklica E. z Bučkom v roki: »Veš, pa so zelo sladka in zdrava.«

Deček L.: »Vem, ja.«

Deklica E. z Bučkom v roki: »A si ne upaš, ker misliš, da je zanič? Pa vzemi en čisto majhen košček in poskusi.«

Deček L.: Vzame košček jabolka in ugrizne vanj, pokaže lutki odgriznjeno jabolko »Bučko poglej, a vidiš, da si upam.«

Deklici je uspelo, da je z Bučkom prepričala dečka, ki navadno ne poje nobenega sadja, da je jabolko poskusil. Prizor je bil res nekaj posebnega, saj mojega posredovanja ali pomoči sploh nista potrebovala, enostavno sta komunicirala preko lutke.

Otroci so lutko že po treh dneh zares začutili, jo vzeli za svojo in bili do nje zelo skrbni. Bučko je postal tisti, ki je lahko spreminjal slabo voljo v dobro voljo in otroke spodbudil k zelo vsakdanjim stvarim, na primer poskusiti nekaj novega, reči oprostite in hvala. Dan je potekal zelo umirjeno. Otroci so si lutko izmenjevali in se z njo tudi ogovarjali. Še

vedno pa je prihajalo do slabe volje ob menjavi lutke. Spraševala sem se, kako jo odpraviti.

Evalvacija četrta

Ko smo to jutro prišli v igralnico, je deček S. takoj prebudil lutko in skupaj z njim zložil stole na svoja mesta. Ko sem Bučka pozdravila in ga vprašala, kako to, da je že buden, mi je deček resno razložil, da je tako lačen, da ni mogel več spati. Tako smo Bučka zadolžili, da otrokom pove, naj se pripravijo na zajtrk in nam pripelje voziček s hrano. Otroci so nalogo vzeli resno in se zelo hitro pripravili. Deček S. je z Bučkom v rokah določil, kdo gre po zajtrk in vse je steklo brez pregovarjanja in zapletov.

Otrokom sem omogočila, da z lutko ustvarjajo in si izmišljujejo dogodke. To so otroci z veseljem storili in me pogosto presenetili. Trudila sem se, da bi se otroci ob lutki počutili čim bolj svobodno v besedi in dogajanju. Dogodke sem prekinila le v redkih primerih, ko so Bučka animirali na neprimeren način, ali pa so se z njim neprimerno pogovarjali z drugimi otroki. Takrat sem jih opomnila, da je Bučko zelo prijazen. Želela sem doseči, da bi Bučko postal pozitiven lik, ki bi otroke spodbujal k sodelovanju, kompromisom in k dobrim odnosom. Pri animiranju lutke sem se nekoliko sprostita, saj so otroci zapopadli v resničnost Bučka.

Slika 15: Priprava na zajtrk

Po zajtrku smo se posedli v jutranji krog, pozdravili smo se in ugotovili, kdo manjka. Bučko je v tem času postal enakovreden član skupine, saj so ga otroci prišteli zraven, ko smo šteli, koliko nas je. Pri jutranjem krogu smo glasovali, kakšen naj bo Bučkov znak in ker so naši motivi sadno-zelenjavni, so se otroci sklepčno odločili za znak buče. Med igro v koticih sem prinesla prenosni računalnik in skupaj smo izbrali najlepšo bučo za našega Bučka. Zanimivo je bilo, kako je bil znak lutke otrokom pomemben, sličice so podrobno pregledali in jih med seboj primerjali.

Slika 16: Izbira Bučkovega znaka

Slika 17: Urejanje table

Deček A., ki govori bosansko, je v tem dnevu večkrat izrazil željo, da bi se tudi on igral z lutko. Poskrbela sem, da je prišel na vrsto. Z lutko ni začel pogovora, kot to navadno naredijo ostali otroci, ampak jo je nosil s seboj po igralnici in jo imel ob sebi pri igri. Menim, da je na ta način naredil korak naprej v odnosu z lutko. Dobro je bilo tudi, da se je rahlo sprostil in si upal glasno povedati, da si želi njegove družbe. Kljub nekomunikaciji z lutko, sem začutila, da mu njena bližina veliko pomeni. Lutka je tako nudila oporo dečku pri socializaciji, občutku sprejetosti in varnosti v skupini.

Otroci so se v tem dnevu samostojno igrali z lutko in opazila sem, da moje poseganje v igro zaradi konfliktov tam, kjer se igra Bučko ni potrebno, saj do njih le redko pride. Na primer v kotičku z lego kockami navadno prihaja do pogostih konfliktov zaradi določenih gradnikov. Danes sem med igro opazovala dečka M., ki je z lutko pravično razdelil kocke in nad tem se ni nihče od otrok pritoževal, igra je tako potekala umirjeno, otroci pa so med seboj sodelovali. Nad to potezo sem bila navdušena, Bučka in s tem tudi dečka M. sem pohvalila za izjemno dobro idejo, prav tako pa tudi otroke, ki so delitev sprejeli. Lutka je bila za otroke kot neke vrste mediator in avtoriteta, ki so si jo otroci sami izbrali, zato so ji še toliko bolj predani.

Evalvacija petka

Po zajtrku smo se z otroki posedli v jutranji krog, z izštevanko smo določili otroka, ki je zbudil Bučka in z njim pozdravil otroke. Ta del dneva je bil otrokom zelo všeč, saj so me že vnaprej prosili, če bodo lahko oni naslednje jutro zbudili Bučka. Še posebej sem bila vesela, ko me je za to nalogo prosil kateri od otrok, ki je tujejezičen, saj je to zanj

pomenilo, da bo pred vsemi zaigral z lutko in komuniciral. Svoj ego je tako prenesel na lutko in samozavestneje nastopil pred skupino. Bujenje lutke je postalo rutina, ki je otroke zblížala in omogočila, da so se veselili jutranjega kroga. Otroci so stole v krog postavljali sami od sebe in se zelo hitro umirili, saj so komaj čakali, da bi videli, kaj bodo z Bučkom počeli tokrat. Prav tako je hitreje in brez vmesnih motenj potekalo pospravljanje zajtrka in umivanje rok. V jutranjem krogu smo se prešteli, se pozdravili in se dogovorili, kaj bomo počeli. Ta dan so otroci prinesli s seboj različne igrače in se z njimi igrali.

Otroci so Bučka povabili v različne kотиčke. Največ se je igral v Bučkovem kottičku, kjer so trije dečki razvili zelo zanimivo igro med različnimi lutkami, Bučkom in njimi. Na začetku igre so določili pravila: kje je morje, kje je dom in kje severni tečaj, vsem lutkam so tudi določili imena. Nato so se tako kot pri igri Muca Copatarica, ki smo jo igrali v prejšnjih mesecih, klicali med seboj in se obiskovali. Lutka je bila v tem delu spodbuda za sociodramsko igro ter obogatitev pri oblikovanju zgodb. K igri z lutko sem spodbujala tudi tujejezične otroke, saj sem opazila, da so pri komunikaciji skozi lutko bolj sproščeni.

Slika 18: Igra v Bučkovem kottičku

Opazila sem tudi, kako je deklica A. v ustvarjalnem kottičku skupaj z Bučkom prijela flumaster in vadila različne črke. Z igro je pritegnila tudi ostale deklice, da so ponavljale to, kar je napisala z lutko. Zanimivo je bilo, da deklica A. ni bila užaljena ali jezna na ostale, saj se je običajno pritoževala, kadar je katera od njih ponavljala za njo, z lutko ji je bilo to celo všeč. Z lutko je tako zmogla preseči samo sebe in se tako učila novih socialnih veščin.

Slika 19: Bučko v ustvarjalnem kottičku

K igri sem s pomočjo lutke povabila tudi deklico T. Bučko je predlagal igro spomin in deklica se je s tem strinjala. Običajno se namiznih iger sicer ne igra, saj ne mara zmagovati in pozornosti ob zmagi. Pripravila je igralne kartončke in z Bučkom sta se približevala koncu igre, kjer sem ji želela prepustiti zmago. Takrat sem opazila, da ji je postalo zelo neprijetno, zato je Bučko hitro odkril nekaj parov in zmagal. Deklica si je vidno oddahnila in lutki čestitala za zmago. Na moje presenečenje je nato predlagala novo igro. Bučko jo je spodbudil, naj se potruzi in tokrat zmaga ona, takrat je postala vznemirjena in želela končati z igro. Bučko jo je komaj prepričal, da ostane. Ko se je pomirila, je začela z novo igro in zmagala. Bučko ji je na koncu igre dal takšno majhno petko pod mizo, da je nihče ni videl, rekel pa ni nič. Deklica je bila nad lutkino reakcijo tako navdušena, da je pozabila na slabo voljo ob zmagi. Preko lutke mi je uspelo, da je deklica preizkusila nekaj novega, česar prej ni hotela. Lutki je zaupala, da je ob njeni zmagi ne bo poskušala postaviti v ospredje. Ob tem dogodku se je deklica z lutko še bolj povezala.

Slika 20: Deklica z Bučkom

Slika 21: Predstavitve lutke drugim otrokom

Igra se je nadaljevala zunaj na igrišču, ta je potekala predvsem v znamenju spoznavanja drugih otrok in vzgojiteljic z lutko. Za to je skrbela deklica V., ki je lutko skrbno nosila po igrišču in jo predstavila vsakemu otroku, ki ga je srečala. Na igrišču smo postavili tudi šotor, ki sta ga dva otroka poimenovala »Bučkov šotorček« in se z lutko igrala v njem. Deklica J., ki govori turško, je na igrišču z lutko sedla zraven dečka L., ki ima prav tako kar nekaj težav z govorom. Skupaj so se pogovarjali, uporabljali so kretnje, preproste besedne zveze in to počeli kar nekaj časa. Deklica je bila med govorom suverena, ni gledala v tla in je hitro iskala prave besede, uporabila je celo nekaj turških, katerih

običajno ni uporabljala. Lutko je uporabila kot posrednika za komunikacijo. Otroka sta bila zato bolj suverena v svojem govoru in sta zato mnogo več komunicirala kot bi sicer.

Slika 22: V "Bučkovem šotorčku"

Slika 23: Pogovor deklice in dečka s pomočjo lutke

Otroci so lutko v tem tednu zelo lepo sprejeli kot novega člana skupine. To smo dosegli z novim kotičkom, z Bučkovim znakom, z novim magnetom na igralni tabli, ki označuje otroke Modre skupine. To smo dosegli s tem, da za lutko veljajo enaka pravila kot za vse druge otroke. Bučko mora poslušati, ko drugi govorijo, se postaviti v kolono, ne sme goljufati pri namiznih igrah, biti mora prijazen do ostalih otrok ... Lutka je otrokom zelo všeč in je zato tudi zaželena kot igralni partner pri različnih igrah. Lutki je uspelo, da so se ji otroci odprli, ji povedali, kdo so in kaj imajo radi, nekateri bolj in drugi malo manj, vendar so z njo želeli komunicirati vsi. Opazila sem, da so komaj čakali, kdaj jo bom vzela v roke in si želeli vsakega trenutka z njo. Proti koncu tedna sem se v igri z lutko sprostila tudi sama in opazila sem, da so se prav tako sprostiti otroci. Naloga, ki sem si jo zadala, pa tudi animacija lutke, je povzročila, da sem otroke začela še bolj opazovati in razmišljati o njihovih interakcijah. Prav tako sem se v tem tednu veliko več igrala z otroki in se z njimi pogovarjala, zato sem otroke še bolj spoznala. Vse to je povzročilo, da se je vzdušje v skupini z vsakim dnem bolj spreminjalo.

3.6.2 Priprava in evalvacije drugega tedna – Bučko je naš prijatelj

TEMA: prijateljstvo

PODROČJA: družba, gibanje, jezik in narava

CILJI:

- Otrok spozna delovni proces in razvija primeren odnos do dela in organizacijske sposobnosti.
- Otrok spozna, da ima urejanje prostora in lega predmetov določen namen.
- Otrok z lutko naveže pristen stik in se z njim spoprijatelji.
- Otrok lutko vključi v svoj vsakdan.
- Otrok se z lutko tolaži in premaguje strahove.

METODE DELA: pripovedovanje z lutko, pogovor skozi lutko, spontana igra z lutko, demonstracija

OBLIKE DELA: individualna, skupna, skupinska

SREDSTVA: Bučkov nahrbtnik, žogice skokice, blazinice, nogometna žoga, stožci in igrače od doma

Tedenski načrt

Ponedeljek: Bučko se uči pospraviti za seboj – Preverimo, ali je igralnica urejena, čiščenje oken.

Torek: Telovadni torek z Bučkom – Bučko nam pokaže igre, ki se jih je naučil v šoli.

Sreda: Bučko na nogometni tekmi.

Četrtek: Obisk Kekčeve dežele – Bučka vzamemo s seboj na izlet v Planico in Kekčevo deželo.

Petek: Igralni dan z Bučkom in učenje pesmi Dobra volja skozi zrak.

Evalvacija ponedeljka

Teden smo, kot po navadi, začeli z jutranjim krogom. Ker enkrat mesečno igralnico uredimo in spremenimo koticke, je Bučko otroke pozval, da bi skupaj z njim uredili in očistili igralnico. Za ta opravila se navadno javi do največ 7 otrok, tokrat pa so bili za delo skoraj vsi otroci. Všeč mi je, kako je z lutko motivacija pri otrocih mnogo višja, kar zame kot vzgojiteljico pomeni veliko lažji potek dejavnosti in manj napora, da k dejavnosti pritegnem čim več otrok. Z lutko v roki sem moje načrtovane motivacije za določene dejavnosti začela spuščati, saj je bila lutka za otroke motivacija sama zase.

Lutka je vodila pogovor o tem, kako bi si razdelili naloge. Deček M. je ugotavljal, da bi se lahko tako kot po navadi primagnetili. To pomeni, da si vsak otrok za svoj znak, v enem od koticikov, poišče prost magnet. Tako bi vsak urejal kotichek, v katerem je. Otroci so razmišljali, da nekateri koticiki ne bodo očiščeni, če se vanje nihče ne primagneti. Odločili smo

Slika 24: Delitev nalog

se, da za vsak kotichek določimo otroka, ki bo zbral ekipo, ki mu bo pomagala. S tem bi uredili vse koticke. Lutka je izbrala otroke, ki navadno ostajajo v ozadju, tudi deklico J. in dečka A., ki sta tujejezična. Otroci so ob dodeljeni nalogi s strani Bučka kar zažareli. Izbrali so si pomagače in začeli z delom.

Pomembno je bilo, da je lutka za delo izbrala otroke, ki se običajno držijo v ozadju in s tem dvignila njihovo samopodobo. Prav tako pa je kot pomočnike določila otroke, ki želijo voditi. S tem je vsem omogočila novo socialno izkušnjo vodenja in biti voden. Otroci so se lahko izkazali v drugačni luči, kot so je vajeni. Delo je potekalo umirjeno, vendar je bilo zame tudi naporno, saj so otroci ves čas hodili do mene, ker so potrebovali mojo pomoč, prav tako so se obračali na Bučka, ker so mu želeli nekaj pokazati. Otroke sem zato spodbujala, da težave poskušajo reševati sami in v nekaterih primerih jim je to uspelo. Moja preobremenjenost v tistem trenutku je prispevala k temu, da sem otrokom pustila, da samostojno rešujejo težave tudi brez moje prisotnosti. Ugotavljam, da sem

jim pogosto prehitro priskočila na pomoč s svojimi sugestijami in vprašanji, čeprav so do rešitev sposobni priti tudi sami.

Ena od deklic je prinesla krpe in jih razdelila otrokom. Otroci so uredili vsak svoj kotiček in se posvetovali z Bučkom, kaj bi lahko spremenili, oziroma kaj bi lahko dodali. V ustvarjalnem kotičku je deklica J. s svojo ekipo odmaknila vse likovne pripomočke in pobrisala police. Odločili so se, da bodo voščenske zamenjali s flumastri, prav tako so na novo organizirali postavitve. Deklica J. je bila pri svojem delu zelo suverena, veliko se je dogovarjala z otroki in vse je potekalo zelo umirjeno. V kotičku s sestavljanjkami so otroci pobrisali poličke ter skupaj izločili sestavljanke, katerih so se naveličali. Na voljo sem jim dala tudi nove sestavljanke, ki so jih lahko dodali v kotiček. Ker se niso mogli enotno odločiti, katero sestavljanke bi dodali, je vodja skupaj z Bučkom priredil glasovanje. V Knjižnem kotičku smo z otroki odnesli knjige v vrtčevsko knjižnico in izbrali nove. V Lego kotičku so otroci razstavili vse kocke in obrisali police. V kotičku Šola so otroci ugotovili, da so vsi zvezki popisani in zato smo dodali nove, dodali smo tudi ravnila. V Vsemogočnem kotičku so otroci izvlekli predale in pravilno razvrstili igrače, ki so bile pomešane v njih. Njihov vodja deček A. je imel vlogo nadzornika, ki je pregledoval, da se kdo ne bi zmotil. To pa ni bilo všeč dečku, ki običajno želi biti v ospredju. Deček A. je bil pri svojem delu samozavesten in je vztrajal tudi, ko drugim to ni bilo preveč všeč. To je bila zanj odlična naloga, saj mu je pomagala, da se je postavil zase in vztrajal. Ni se umaknil, kot to stori običajno.

POGOVOR V VSEMOGOČNEM KOTIČKU

Deček A.: »L., dinozavra moraš dati v tisto škatlo.«

Deček L.: »Pa saj vem, nehaj mi to govoriti.«

Deček A.: »Ampak, narobe si jo dal.«

Deček L.: »Saj vem, da sem jo narobe dal.« Vzame dinozavra in ga jezno prestavi v drugo škatlo.

Uredili smo tudi Bučkov kotiček in očistili okna za novo dekoracijo. Otroci, ki so čistili okna, so bili nad zadolžitvijo navdušeni, še najbolj zato, ker je njihovo skupino vodil Bučko. Škropil je stekla in jih spodbujal. Med dejavnostjo je krožil tudi med ostalimi skupinami in jim pomagal pri nesoglasjih. Ugotovila sem, da otroci lutki veliko lažje povejo, zakaj so slabe volje, zakaj jih nekaj jezi ali moti, kot pa meni kot vzgojiteljici.

Pogosto so ga namreč poklicali in mu povedali, kdo noče poslušati in kaj je kdo naredil, na način, ki ni bil obtožba določenega otroka, kot običajno otroci svoje težave predstavijo meni, ampak v obliki prošnje, naj jim pomaga, ker ga nekdo drug noče poslušati, ga ubogati.

Slika 25: Čiščenje oken

Pojedli smo malico in se šli igrati na igrišče, Bučka smo vzeli s seboj. Opazila sem, da so se otroci na igrišču na začetku igrali v podobnih skupinah, kot so bili razdeljeni v koticčkih. Zdi se, da jih je ta dejavnost na nek način povezala. Opazila sem, da je v prisotnosti lutke med otroki manj konfliktov, saj je manj otrok iskalo mojo pomoč.

Evalvacija torika

Po zajtrku sem otroke povabila v jutranji krog. Opazila sem, da otroci zelo hitro pripravijo za seboj in se pripravijo na srečanje z Bučkom. Med tem je manj preprirov, prav tako hitreje pridejo iz umivalnice. Lutka je pripomogla k hitrejšemu in mirnejšemu prehodu med dnevno rutino. Otrok ne potrebujem toliko opozarjati in nadzirati. S tem se je izboljšalo moje razpoloženje in sproščenost skupine.

Slika 26: Jutranji krog

Tokrat smo se v jutranjem krogu skupaj z Bučkom pogovarjali o četrtkovem izletu v Kekčevo deželjo. Pogovorili smo se, kdo je Kekec in kje živi, pogledali smo nekaj fotografij Kekca, Pehte, Bedanca, Mojce in

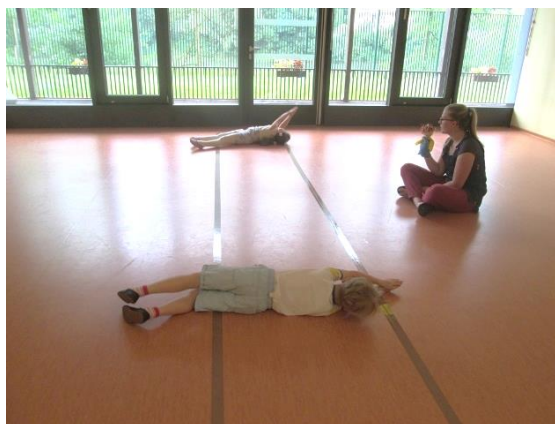
Slika 27: Podajanje navodil

Rožleta. Pogovorili smo se o njihovih odnosih, kdo je do koga prijazen in kdo ni. Poslušali smo Kekčevo pesem.

Bučko nas je nato povabil v telovadnico in nam pokazal nekaj telovadnih vaj, ki se jih je naučil v šoli. Otroci so ga pozorno poslušali in aktivno sodelovali. Otroci so se postavili v kolono, kjer je lutka podala prva navodila. Otroci so se morali razdeliti v dve enako številčni skupini in sestiti k stenama. Naloga jim je odlično uspela, saj so se pri deljenju dogovarjali, se preštevali in se zelo hitro dogovorili, katera skupina bo sedla h kateri steni. Navadno, jim takšnega navodila ni uspelo izvesti, ali pa so zato potrebovali dalj časa, saj se med seboj niso poslušali, s tem pa je bilo tudi nekaj slabe volje. Lutka je bila za vse takšna motivacija, da so zanjo nalogo želeli opraviti vsi. Bučko je njihovo hitro sodelovanje pohvalil, kar jim je vlilo še dodatno motivacijo.

Slika 28: Gibalne naloge ob igranju kahona

Slika 29: Kotaljenje

Otroke sem tokrat želela preveriti, koliko časa bodo želeli sodelovati z lutko v gibalnih dejavnostih, preden bo kdo od otrok pokazal željo, da končamo. To se navadno zgodi po približno 25 minutah. Zato sem pripravila veliko različnih nalog. Otroci so z Bučkom, tako kot v šoli, najprej ogreli svoje telo od glave do pete. Vsak otrok si je izmislil eno vajo za določen del telesa. V nadaljevanju smo se z otroki kotalili po tleh, gibali smo se ob igranju kahona, Bučko pa je dajal gibalne naloge. Navodila so bila večstopenjska in pri izvajanju so bili zelo uspešni. Navadno so izvedli navodila do treh stopenj, tokrat pa so jim uspela tudi petstopenjska navodila, kar je kazalo na njihovo osredotočenost. Lotili smo se izvajanja ravnotežnostnih vaj z blazinico na glavi, igrali smo se različne igre z žogicami skokicami. Šele po vseh teh igrah in vajah je nekaj otrok reklo, da so žejni in zato sem se odločila, da dejavnost končamo. Naredili smo še kratko umirjanje in se odpravili v

igralnico. Dejavnost je potekala dobro uro, zato sem bila nad rezultatom navdušena. Lutka je pripomogla k daljšemu časovnemu trajanju dejavnosti, prav tako je pripomogla k višji osredotočenosti otrok na navodila.

Bučko je otroke nagovoril, da bi prihodnji dan priredili nogometno tekmo in z gibanjem nadaljevali. Z otroki smo se nato vrnili v igralnico in nadaljevali igro v kotičkih.

Evalvacija srede

Tokrat je bila v središču dogajanja nogometna tekma, za katero smo se dogovorili prejšnjega dne. Pri jutranjem krogu je Bučka zbudila deklica J. Pogovarjali smo se o tem, kakšna so pravila pri nogometu in katera pravila bodo veljala na današnji tekmi. Dečka S. je takoj zanimalo, kaj bodo počele punce. Moja prva misel je bila, da bodo zraven igrale nogomet, vendar je deklica E., ki med deklicami po vodstvenih sposobnostih izstopa, odločila, da bodo one navijale. Poimenovala so se Modre navijačice. Fantom je bila zamisel vseč. V nadaljevanju smo se še malo poigrali v kotičkih, kjer je Bučko tokrat sodeloval v kotičku s sestavljanjkami.

Slika 30: Na nogometnem igrišču

Slika 31: Sestanek ekipe

Sledila je sadna malica in odhod na igrišče. Dogovorili smo se, da bo igralo po šest otrok naenkrat, da ne bi na igrišču prišlo do nesreče. Določili smo tudi območje igrišča, golov ter sodnika. Igra se je začela, najprej je sodil Bučko in otrokom je bilo to zelo všeč, nihče se namreč ni pritoževal, ali mu oporekal. Nato smo vloge zamenjali. Bučko se je tako pridružil Modrim navijačicam. Ker je sodil drug otrok, je kmalu prihajalo do konfliktov. Takrat se je deček N. spomnil in pritekel do Bučka in vprašal, kako bi naredil on. Vse nesporazume so rešili s pomočjo lutke in na koncu tudi brez njene pomoči. Opazila sem,

da so se otroci naučili samostojno reševati spore, na način kot jih je reševal Bučko. Glede na to, da smo se odločili za zelo zahtevno tekmovalno igro, ki od otrok zahteva sodelovanje, poštenost in pazljivost, je šlo otrokom proti koncu zelo dobro. Razen nekaterih posameznikov, ki so bili na koncu malo razočarani nad porazom, so bili otroci nad dejavnostjo navdušeni. Pri igri so lahko sodelovali tisti, ki so želeli, od tega so se pridružile tri deklice, ostale so navijale.

Po prihodu v igralnico sem otroke spomnila na izlet v Kekčevo deželo in povabila Bučka, če bi se nam pridružil. Bučko je povabilo sprejel, otroke je vprašal, kaj mora vzeti s seboj in skupaj smo prebrali obvestilo za starše. Tako smo ponovili vse podrobnosti prihodnjega dne.

Evalvacija četrtka

Po prihodu v vrtec sem kar čutila napetost in pričakovanje otrok. Pojavljala so se vprašanja, ki jih v dneh pripravljanja nisem zasledila. Otroci so spraševali, koga je strah Bedanca, kdo se bo polulal, ko ga bo zagledal in ali ga bodo sploh videli. Otroci so se med seboj prepirali, kdo bo nesel Bučka in kam ga bomo dali. Pri jutranjem krogu smo Bučka povabili medse. Zopet smo se pogovorili o poteku dneva in povedali, da bo Bučko z nami potoval v nahrbtniku, nesel pa ga bo vsak po malo.

Slika 32: Frajer Bučko

Slika 33: Mini predstave

Vstopili smo na avtobus in se skupaj z lutko odpravili na Gorenjsko. Bučko je otrokom krajšal čas med vožnjo, z njim so se pogovarjali, mu delali frizure, se slikali in igrali. Vsak od otrok je komaj čakal, da Bučko pride tudi do njega. Zanimivo je bilo, kako zelo je lutka otroke zamotila, saj so me le redki vprašali, kdaj bomo na cilju. Z Lutko smo na avtobusu

drug drugemu prirejali kratke predstave, o tem, kaj bo Bučko naredil, ko bo zagledal Bedanca. Ustvarjanje otrok je bilo malo omejeno, saj so morali biti pripeti, prav tako so bila naslonjala sedežev visoka. Na ta način so otroci predelovali svoje strahove in preizkušali možnosti izpeljave dogodkov.

Slika 34: Igra na igrišču v Planici

Slika 35: V Nordijskem centru

Najprej smo se vstavili v Planici, kjer smo si od daleč ogledali skakalnice, se poigrali na igrišču in se sprehodili čez Nordijski center. Otroci so bučka vsepovsod vzeli s seboj in mu navdušeno kazali ter predstavljali stvari, ki smo jih videli. Pri tem sem opazila deklico J., ki ne govori slovensko, kako Bučku kaže skakalnice.

Deklica J.: »Poglej Bučko, tja se skače. Dolgo se skače. Sem videla na televiziji.«

Deček I.: »Pa saj je že videl skakalnice.«

Deklica J.: »Ne pa ni, jaz sem mu pokazala.«

Njen pogled je bil usmerjan v lutko, bila je povsem sproščena in samozavestna, pri tem pa popolnoma predana resničnosti lutke. Razveselilo me je, da je dečkova pripomba ni zmotila in ji vzela veselja, ampak je bila odločna in je s svojo animacijo nadaljevala.

V nadaljevanju izleta smo se s posebnim avtobusom odpeljali v Kekčevo deželo, kjer nas je vodička popeljala po Kekčevih poteh. Med potjo so se deklice oklepale Bučka in se držale za roke. Pri njem so iskale uteho in varnost. Bučko je pri tem ves čas govoril, da se ničesar ne boji, ker zna odlično oponašati sove. Opazila sem, da je veliko otrok stalo v bližini lutke in da jih je ta na nek način povezala, ko jih je postajalo strah, da so ta strah lažje prebrodili. Še posebej veseli so bili, ko so odgnali Bedanca in šli na skrivno pot skupaj s Kekcem. Spoznali smo tudi Teto Pehto. Lutka je otroke spremljala celotno pot,

opazila sem tudi, da so si lutko pogosto izmenjali sami, brez moje animacije lutke, kar pomeni, da so Bučkovo osebnost spoznali do te mere, da so razumeli, da si Bučko želi biti pri vsakemu otroku po malo.

Slika 36: Premagovanje strahu s pomočjo lutke

Slika 37: Po Kekčevih poteh

Po razburljivem doživetju smo se z avtobusom odpeljali proti domu, kjer je veliko otrok zaspalo in tako je z dečkom M. zaspal tudi Bučko. Zanimivo je bilo, da mu budni otroci niso želeli vzeti lutke, ker se z njo ne igra, ampak so govorili: »Psst, tiho, Bučko spi,« kar se me je še posebej dotaknilo. Lutka je v tem dnevu otroke povezovala in jih spodbujala k prijaznosti in obzirnosti drug do drugega. Krajšala je čas med vožnjo na avtobusu in med čakanjem na Bedančev avtobus. Pomagala jim je prebroditi strahove.

Evalvacija petka

Kot po navadi smo dan začeli z jutranjim krogom, v katerem je aktivno sodelovala tudi lutka. Otroci so delili vtise o izletu v Kekčevo deželo. Ta dan so otroci lahko od doma prinesli igrače in se skupaj z njimi igrali po kotičkih. Opazila sem, da je veliko otrok prineslo plišaste igrače, njihove ljubljene igrače, s katerimi otroci tudi spijo. Otroci so svoje plišaste prijatelje predstavili Bučku in se z njim igrali. Tako jih je lutka spodbudila in obogatila njihovo sociodramsko igro. Igra je potekala zelo umirjeno, nekateri otroci so se z lutko uspeli igrati in jo animirati sami, nekaterim pa sem pomagala. Začutila sem, da otrokom moja igra z lutko in s tem večja prisotnost v kotičkih v preteklih dneh veliko pomeni. Zdi se mi, da sem se z otroki še bolj povezala, prav tako se večkrat objamemo, večkrat sedejo k meni v naročje in se z mano pogovarjajo. Lutka je pripomogla tudi k

temu, da sem bolj osredotočena na otroke tudi v času proste igre otrok. Največja sprememba, ki sem jo opazila, pa je znižana glasnost med prosto igro. Menim, da je k temu pripomogla tudi moja pogostejša vključenost v njihovo igro, ki jo od mene zahteva lutka. Otroci so lutko vzeli za svojo, zanjo lepo skrbijo, se z njo pogovarjajo, igrajo in jo vsepovsod vzamejo s seboj. Bučko je postal ljubljenec naše skupine.

Slika 38: Učenje deklamacije

Slika 39: Bučko in deček skupaj ponovita pesem

Po igri v kotičkih smo sedli na teraso, kjer nas je Bučko naučil novo deklamacijo z naslovom *Že od jutra si prepevam*, avtorice Anje Štefan. Pri učenju pesmi smo si pomagali tudi z različnimi gibi, s katerimi so si otroci besedilo hitreje zapomnili. Otroci so Bučka pri učenju pozorno poslušali in ponavljali za njim. Med dejavnostjo se deček, ki ima lažje vedenjske motne, ni mogel umiriti, zato sem ga poklicala k sebi, da sta z lutko skupaj ponovila pesem, na ta način se je pomiril in lažje osredotočil na besedilo. Tako je uspelo, da smo se v grobem pesem naučili vsi. Presenetilo me je, da so jo otroci želeli še in še ponavljati, saj se navadno učenja pesmi hitro naveličajo.

Slika 40: Ponavljanje deklamacije pri igri na igrišču

Slika 41: Bučko pri počitku

Igro smo nato nadaljevali po koticčkih, kjer sem opazila deklico E., kako z lutko v roki vadi novo deklamacijo, k vaji je kasneje privabila še nekaj drugih deklic. Ponavljanje deklamacije sem opazila tudi pri igri na igrišču.

Po kosilu smo se odpravili na počitek in otroci so svoje igrače smeli imeti ob sebi. Deček je svojo pozabil doma, zato me je prosil, če lahko pri njem spi Bučko. To sem mu seveda dovolila, s tem pa mi je dal idejo, da bi Bučko v prihodnje lahko na ta način sodeloval tudi v tem delu rutine.

3.6.3 Priprava in evalvacije tretjega tedna – Bučko se uči z nami

TEMA: Počitnice

PODROČJA: družba, jezik, narava

CILJI:

- Otrok z lutko premaga strah pred psi.
- Otrok s pomočjo lutke doživlja in spoznava verbalno komunikacijo kot vir ugodja in reševanja problemov.
- Otrok ob knjigi doživlja ugodje, veselje, zabavo ter pridobiva pozitiven odnos do literature.
- Otrok skozi lutkovne delavnice razvija sposobnost miselnega in čustvenega sodelovanja v literarnem svetu.
- Otrok skozi različne gibalne naloge spoznava svoje telo in prostor ter razvija koordinacijo in ravnotežje.
- Otrok evalvira in opisuje svoja doživetja z lutko.
- Otrok se na primeren način poslovil od lutke in prijateljev, ki odhajajo na počitnice.

METODE DELA: spontana igra z lutko, priprava prizorov z lutko in pogovor skozi lutko

OBLIKE DELA: skupna, skupinska in individualna

SREDSTVA: TV okvir, knjige, žogice na vrvicah, blazinice, fotografije dejavnosti in priznanja

Tedenski načrt

Ponedeljek: Obisk Tačk Pomagačk – Bučko premaga strah do psov.

Torek: Beremo z Bučkom – Obudimo knjižni kotiček.

Sreda: Telovadna sreda z Bučkom – Bučko nam pokaže nove telovadne vaje in igre, ki se jih je naučil v šoli.

Četrtek: Prihajajo počitnice – Kam gremo med počitnicami? Kam gre naš Bučko? Obisk Tačkovega festivala.

Petek: Podelitev diplom in priznanj – Bučko se veseli naših dosežkov in nam želi vse dobro v šoli.

Evalvacija ponedeljka

Bučka smo kot po navadi zbudili in se pozdravili. Potožil je, da je slabo spal in da je sanjal neko zverino. Opisal je psa, otroci so ga takoj prepoznali. Pogovorili smo se o psih in ugotavljali, kako se moramo v njihovi bližini pravilno vesti. Povedala sem jim tudi, da so psi običajno prijazni in da nas bo danes tak prijazen kuža tudi obiskal.

Nato smo odšli na igrišče, kjer se nam je pridružila psička Bella skupaj s svojo vodnico. Postavili smo nekaj pravil, nato pa smo Bello bolje spoznali, jo krtačili, poslušali njeno srce, jo s priboljški prepričali v nekaj trikov in jo božali. Bučko je pri dejavnosti sodeloval tako, da je prvi dovolil, da ga psička povoha in jo pobožal, nato pa je do psičke pristopal v rokah otrok. Večina otrok je bilo nad obiskovalko navdušenih, le deček M. je imel zadržke. Belle si ni upal pobožati po glavi in ni si upal poslušati njenega srca, saj bi tako moral z glavo čisto blizu. Takrat mu je deklica, ki je takrat imela v roki lutko, ponudila Bučka in ga spodbudila, da gresta skupaj do psičke. Njena pobuda se mi je zdela fantastična. Deklica se je uspela postaviti v njegovo vlogo s tem pokazala empatijo in uspela preseči svoj egocentrizem in se ločila od lutke, ki je bila tako zaželena. Dekličino ravnanje sem pohvalila, prav tako pa sem dečka spodbudila, naj poskusi. In zares mu je uspelo, otroci so mu ob tem spontano zaploskali. Nad načinom premaganega strahu je bila navdušena tudi vodnica, ki je dečku nudila podporo, da se je počutil varnega. Bučka pa je ogovarjala z vso resnostjo, za kar sem ji bila izredno hvaležna. Otroci so me

presenetili, kako jim ni bilo vseeno za dečka, ki ga je bilo strah. Takšne medsebojne povezanosti med njimi še nisem čutila.

Slika 42: Skupina fantov Bučku opisuje Bello

Slika 43: Otroci pristopajo do psa

Slika 44: Deček s pomočjo lutke premaga strah

Slika 45. Bučko v naročju

Evalvacija torika

Ta dan je bil povezan z bralnimi dejavnostmi. Z lutko sem namreč želela obuditi naš knjižni kotiček, ki je bil kljub novim knjigam bolj redko obiskan. Pri jutranjem krogu so si zato otroci izbrali nekaj knjig, ki smo jih prebrali, jih prelistali in si ob gledanju ilustracij sami izmišljevali zgodbe. Najbolj zabavne zgodbe si je izmišljeval Bučko, otroci pa so ga želeli posnemati. Kasneje smo dejavnost nadaljevali v kotičku, kjer so otroci imeli na voljo knjige in druge lutke. Otroci so si zelo želeli priti v ta kotiček, saj smo tam skupaj z otroki prirejali mini predstave na podlagi ilustracij in lastnih zamisli. V ta namen smo prinesli naš TV okvir, ki je za otroke predstavljal improviziran paravan. Tako so bili eni igralci, drugi pa gledalci. Otroci so imeli pred začetkom predstave kratek posvet, kaj bodo sploh igrali in katere rekvizite bodo potrebovali, pri tem so morali biti precej domiselni.

Opazila sem, da imajo nekateri otroci težavo pri izmišljanju svoje zgodbe, zato je bilo dobro, da so si lahko pri iskanju z zamisli pomagali s knjigami.

Slika 46: Mini predstava Bučkovega rojstnega dne

Slika 47: Priklon

Otrokom sem s tem omogočila dramsko ustvarjanje skozi igro. Otroci so se sprostiti in sploh niso opazili, da nastopajo. Dejavnost ni stremela k perfekcionizmu, zato so bili pri njej uspešni vsi otroci. Sledili so lahko intuiciji in idejam, ker pa so nastopale lutke, so si upali bistveno več. Pri igri sem se zabavala tudi jaz, saj so bile nekatere predstave zares dobre. Na začetku sem v predstavah pogosto sodelovala, ker je otroke vleklo v vsebine risank, ki imajo pogosto tudi neprimerno, nasilno tematiko. Pozneje, ko sem z lastnim animiranjem in vzorom otrokom pokazala drugačne možnosti izvedbe in tematike, sem v kotičku ostala le kot gledalka.

Z doseganjem svojega cilja tega dne sem bila zelo zadovoljna, saj je bil knjižni kotiček ves čas zaseden in je tako oživel. Prav tako so otroci s svojim ustvarjanjem in sodelovanjem v njem presegli vsa moja pričakovanja.

V nadaljevanju je dan potekal kot po navadi, Bučko je tokrat aktivno sodeloval še pri deljenju kosila in nalogah dežurnega. To je otroke spodbudilo k upoštevanjem pravil bontona pri kosilu.

Evalvacija srede

Ker je telovadni torek zelo dobro uspel in ker so otroci Bučka pogosto spraševali, kdaj bo ponovno telovadil z njimi, sem se odločila, da telovadni dan ponovimo.

V jutranjem krogu smo se spomnili vsega, kar smo se do zdaj z lutko naučili in doživeli. Pomagali smo si s fotografijami dejavnosti. Otroci so se spomnili, da Bučko sedaj zna pospravljati in da pozna odlične telovadne vaje in igre. Zelo jim je bila všeč tudi nogometna tekma. Zdaj nogomet pogosto igrajo tudi sami. Ponovili smo pesem *Že od jutra si prepevam* in se spomnili, kako se moramo pravilno vesti v bližini psov. Dečku M. je bilo všeč, kako sta z Bučkom sestavila sestavljanke iz 120 koščkov, deklica T. je rekla, da ji je bilo všeč, kako sta se skupaj igrala spomin, nekaj otrok je pohvalilo Bučkov kotichek, saj se v njem radi igrajo, še posebno takrat, ko postavimo streho iz rjuhe. Nekateri so bili zelo veseli tudi tega, da je šel Bučko z nami v Kekčevo deželo. Všeč jim je bilo, da je Bučko z njimi začel zajtrkovati in počivati. Tako je vsak otrok dobil priložnost, da pove svoja doživetja. Oglasil se je tudi deček A., ki govori bosansko in običajno takšne pogovore samo spremlja. Povedal je, da mu je bilo všeč, ko je lahko s fanti pospravil Vsemogočni kotichek in bil glavni. Presenetilo me je, da mu je ta dogodek ostal v spominu, ugotovila sem, da mu moram dati še več takih priložnosti.

Slika 48: Razmišljanje o dejavnostih s pomočjo fotografij

Slika 49: Deklica opiše njen najljubši trenutek z lutko

Na ta način smo se spomnili dogodkov prejšnjih tednov in evalvirali, kaj je bilo otrokom najbolj všeč in kaj jim je ostalo v spominu. Ob spominjanju vsega doživetega sem se počutila zelo dobro, saj sem z lutko skupino uspela povezati. Lutka je za nas postala vezni člen. Dejavnosti so postale bolj zaželenne s strani več otrok kot prej. Prek nje sem se z otroki povezala in nekatere tudi bolj spoznala. S pomočjo igre z lutko in dejavnosti, ki sem jih izvajala, sem ugotovila tudi to, da se z nekaterimi otroki redkeje pogovarjam in jih zato tudi manj poznam. To sem poskušala skozi tedne ozavestiti in spremeniti. Spoznala sem tudi igrive plati otrok, ki je običajno ne pokažejo v neposrednem komuniciranju z menoj. Lutka je vse to omogočila. Otroci so se sprostili v odnosu z

menoj, v odnosu z lutko in sami med seboj. To je pripomoglo k temu, da držijo skupaj in kar mi največ pomeni, da se je izboljšal prijateljski odnos med njimi. V zadnjih dneh sem namreč videla veliko kolegičnih gest, izkazovanja prijaznosti in poštenja pri njihovi igri, kar pomeni, da so otroci postali bolj empatični in da si želijo povezovanja med seboj.

V nadaljevanju smo se odpravili v telovadnico, kjer je vlogo podajanja navodil prevzel Bučko. Najprej smo razmigali celo telo, nato pa smo izvajali različne vaje za možgane, s katerimi smo krepili tudi naše ravnotežje, zavedanje telesa in prostora. Otroci so vaje izvajali precizno in zagnano. Med vajami skoraj ni bilo zapletov. Otrokom je bilo všeč tudi, da jih tokrat pri izvajanju in drži nisem popravljala jaz, ampak lutka. Menim, da so se zaradi tega mnogo bolj potrudili. Še posebej sem opazila dečka, ki ima nekaj vedenjskih moten in je rahlo hipoton. Vaje je izvajal zelo zavzeto, predvsem pa je bila razlika v njegovi osredotočenosti na navodila, ki jih običajno izvede na pol. Prijetno me je presenetil tudi eden od fantov, ki je fanta med izvajanjem kar nekajkrat pohvalil, kako dobro mu gre.

Slika 50: Bučko podaja navodila

Slika 51: Gibalne naloge za spoznavanje prostora

V nadaljevanju dne se je Bučko z otroki igral v koticčkih in z vodo na terasi. Pri sadni malici nas je deklica J., ki govori turško, naučila nove besede in sicer »portukal«, kar po slovensko pomeni pomaranča. Zanja je bil to pomemben korak pri vključevanju v skupino in pri izgrajevanju pozitivne samopodobe. Otroci so nad naučenim pokazali veliko navdušenja.

Evalvacija četrtka

Tokrat smo se v jutranjem krogu pogovarjali o prihajajočih počitnicah in šoli. Vsak otrok je lahko delil z ostalimi, kaj bo počel, ko bo doma. Nekateri bodo šli na morje, drugi na počitnice k sorodnikom, nekateri bodo počitnice preživeli v hribih ... Prišli smo do Bučka. On se je odločil, da bo ta čas obiskal otroke v različnih enotah, jeseni pa se bo vrnil v šolo. Ugotavljali smo, da se bo čas počitnic kmalu začel in da grejo nekateri otroci že na dopust, nekateri pa se bodo med poletjem iz vrtca že izpisali. Otroci so bili malo žalostni, saj so vedeli, da Bučka takrat ne bodo videli. Nekateri so ga vabili kar s seboj. Reakcije otrok so potrdile, da je Bučko postal njihov ljubljenelec ter da ga bodo pogrešali, ko ne bodo skupaj. Bučko je vsakega otroka objel in se mu zahvalil, da se je lahko igral z njim. Njihovi iskreni objemi so bili nekaj posebnega. Lutko so zares stisnili, nekateri so mu dali petko, nekateri pa so mu v uho tudi kaj zašepetali. Lutko so vzeli za svojo in jo imeli zares radi.

Po jutranjem krogu smo obiskali Tačkov festival, kjer smo si v Knjižnici Litija ogledali razstavo otroških del, nato pa smo si ogledali predstavo z naslovom Bodi moj prijatelj, Društva za boljši svet. Po predstavi pa je otroke obiskal Taček. Otroci so pred dvorano srečali tudi pse vodnike. Bili so ponosni, saj so sedaj vedeli, kako ravnati ob srečanju s psom. Z nami je v svojem nahrbtniku šel tudi Bučko.

Slika 52: Razstava otroških del

Slika 53: Obisk Tačka po predstavi

Po počitku so otroci popoldan preživeli nekoliko drugače kot po navadi. Zdelo se je, da jih je jutranji pogovor malce pretresel. Namesto da bi se igrali kot po navadi, so sedeli za mizo in se pogovarjali, kam bodo šli in koga vse bodo pogrešali. Zdelo se je kot da se med seboj poslavljajo. Nekateri otroci so narisali risbice in jih podarili svojim prijateljem. Ko sem prišla v Bučkov kotiček, sem ob Bučku našla sporočilo zanj. Ob darilu deklice sem

bila kar malo ganjena. Bučko se je deklici seveda zahvalil in se pridružil pogovoru za mizami.

Slika 54: Prijazno sporočilo za Bučka

Slika 55: Bučko se zahvali deklici

Evalvacija petka

Petek je bil za otroke in za Bučka zaključek vrtca in druženja. Nekateri otroci so se namreč s prihajajočim mesecem izpisali, nekateri pa so odhajali v združena varstva v druge enote vrtca.

Slika 56: Podelitev priznanj

Slika 57: Lukov obisk

Pri jutranjem krogu smo tako podelil priznanja, pohvale in medalje, ki so jih otroci čez leto pridobili. Bučko je sodeloval pri podeljevanju tako, da je vsem otrokom za vsak dosežek dal petko in jim zaploskal. Otroci so komaj čakali, da pridejo na vrsto. Otrokom, ki jeseni odhajajo v šolo, smo podarili še posebne čepice, ki naznanjajo, da so vrtec uspešno zaključili. Obiskal nas je tudi vzgojitelj Luka, ki se je prišel posloviti od otrok.

Bučko je otroke na koncu še fotografiral. Otroci in starši so za delavce enote pripravili majhne pozornosti in se jim s tem zahvalili za skupne trenutke.

Slika 58. Fotografiranje z Bučkom

Slika 59: Druženje in ples

V nadaljevanju smo imeli skupno rajanje, na katerem smo zavrteli glasbene želje otrok. Kasneje smo se igrali namizne igre, se fotografirali in družili. Med dejavnostmi je bilo čutiti veliko povezanost in zadovoljstvo med otroki. Bilo mi je malo hudo, saj sem se poslavljala od svoje prve generacije otrok. Bučko je otroke povezal na različnih ravneh. Postal je avtoriteta, ki so si jo sami izbrali, njihov vzor, od katerega so se učili prosocialnega vedenja. Bučko je bil skozi tedne motivacija, ki je prej niso imeli. Bučko mi je pomagal pri izvedbi dejavnosti, ki so zaradi njegove prisotnosti za otroke postale zanimivejše. Meni kot pedagogu pa je olajšal samo izvedbo. Otroci so bili pozornejši, vztrajnejši in dejavnejši. S tem smo uspešno zaključili dejavnosti in se poslovili.

Slika 60: Zaključno fotografiranje

Pogljajen, Melita (2019): *Vloga lutke pri razvoju socialnih veščin v skupini*.
Diplomska naloga. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

4. SKLEP

Bučko je s svojim prihodom v skupino sprožil veliko zanimanja. Otroci so dobro sprejeli novost in takoj zapadli v lutkovno igro, zato je bil dvom v mojo animacijo lutke hitro odveč. Ko sem prišla pred oviro in nisem vedela, kako naprej, so mi pot pokazali otroci. Bolj ko sem se sprostila, bolj sproščeni so bili otroci in pristnejše so postajale vezi med nami. Delo z Bučkom je bilo iz dneva v dan lažje in kmalu je postal samoumeven tako za otroke kot zame. Njegove vloge kmalu nisem potrebovala načrtovati sama, ampak so to namesto mene naredili otroci. Vsepovsod so si želeli njegove družbe in zato so iskali skupne dejavnosti in igre. Otroci so na pobudo lutke in lastno pobudo pričeli povezovati v različne igralne skupine in ker so morali svoj ego pogosto podrežati lutki, je skupina spreminjala svojo dinamiko. Začeli so izstopati tisti otroci v ozadju, v ospredje so pogosteje prišli tudi jezikovno in govorno šibkejši otroci.

Otroci so se začeli med seboj poslušati in sodelovati, imeli so namreč skupno točko in to je Bučko. Lutka je za otroke postala pozitiven zgled in avtoriteta, ki so si jo izbrali sami. Bučko je v zelo kratkem času postal ljubljenec skupine. Zanj so zelo lepo skrbeli in se do njega, razen nekaterih osamljenih primerov, zelo prijazno vedli. Ob Bučku so presegali svojo egocentričnost in se znali postaviti v položaj drugega. S tem so razvijali empatijo in tako iskali drugačne poti reševanja konfliktov.

Skupina se je zblížala, odnosi med nami pa so se poglobili. Lahko rečem, da so postali bolj kakovostni. Z Bučkom smo se učili sodelovanja, ki je ključno za življenje v vrtcu, kjer večino stvari počnemo skupaj. Otroci so začeli držati skupaj. Med seboj so se bolj poslušali, kar se je najbolj pokazalo pri izvajanju jutranjega kroga, kjer smo se lahko v teme, ki smo jih obravnavali, bolj poglobili. Prosta igra je postala mirnejša, otroci nimajo več tolikšne potrebe po kričanju, kar lahko pripišem ne samo Bučkovi udeležbi v igri, ampak tudi moji. Otroci so iskali skupne dogovore, konflikti pa se pogosto niso več končali s kričanjem ali drugim neprimernim vedenjem. Ugotavljam, da so se otroci z igro z lutko naučili sprejemljivega spopadanja z jezo. Otroci so se s svojimi težavami večkrat obrnili name in na lutko. Opazila sem več delavnosti, samoiniciativnosti in udeležnosti. Igralnica je postala bolj urejena, na nepravilnosti pa so me radi tudi sami opozorili. Dogovore so redko prekršili. Delo v oddelku je postalo bolj umirjeno, brez hujših

pretresov zaradi konfliktov ali neupoštevanja oddelčnih pravil. Skupini sem začela bolj zaupati in menim, da so otroci to tudi začutili. Vse to je močno vplivalo na dinamiko skupine. Podobno so ugotovljale tudi sodelavke, ki so mi v času vzgojiteljeve odsotnosti pomagale v oddelku.

Pomembno vlogo pa je Bučko odigral tudi pri vključevanju tujejezičnih otrok v skupino. Zaradi lutke so si otroci upali več in so zato imeli tudi več socialnih interakcij z drugimi otroki. Najbolj me je razveselilo, ko sem slišala tudi kakšno besedo v njihovem maternem jeziku. Lutka je pomagala, da so se sprostiti in to dosegli. Pomembno pri tem je bilo, da so otroci lahko svoj ego prenesli na lutko in zato niso bili več oni tisti, ki so se izpostavili. Podobne vplive je imelo delo z lutko na otroke z govornimi težavami. Največji napredek se je pokazal v samozavesti in odločnosti tujejezičnih otrok. Lutka je namreč omogočila občutke pomembnosti. Z otroki sem sodelovala pri njihovi individualni igri in igri v skupinicah, stala sem jim ob strani in jih spodbujala. Z lutko sem ustvarjala situacije, kjer so lahko ti otroci večkrat vstopali v interakcije. Igra z lutko je dejavnost, ki ne stremi k perfekcionizmu in zato je v njej lahko uspešen vsak, tudi otrok, ki mu slovenščina ni materni jezik. Dobro je bilo tudi, da sem Bučka predstavila kot prijazen lik, ki se prav tako zmoti in ga kako drugače polomi, zato so se otroci lažje poistovetili z njim.

Natančneje sem spremljala dva otroka. Deklica J. je v teh treh tednih pogosteje stopala v interakcije z različnimi otroki, dobro se je znašla tudi v situacijah, kjer je morala biti vodja. Pri interakciji z lutko ali skozi lutko je bila suverena, pogleda ni odvracala, ampak je skušala besede pokazati, ali pa jih je povedala celo v turščini, česar prej ni počela. Lutka ji je na ta način pomagala pri vključevanju v skupino. Njen največji dosežek je bil ta, da je otroke naučila novo besedo »portakal«, kar pomeni pomaranča in zapela turško pesem. S tem je pokazala, da se je v skupini sprostila in se še bolj vključila. Ocenjujem, da je imelo delo z lutko nanjo zelo pozitiven vpliv. To je potrdil tudi njen oče, ki pravi, da deklica bolj pogosto govori o dogajanju v vrtcu.

Deček A. pa se v lutko ni tako doživel. Z lutko je sicer rad komuniciral, vendar je postal nesamozavesten, ko se mu je v igri pridružil še kdo. Še vedno si je izbiral enake partnerje v igri, vendar sta to včasih prekinila tudi njegova prijatelja, ki sta k igri začela vabiti različne otroke. Pri igri z drugimi otroki se ni javil, da bil vodja, vendar pa je zelo užival, ko je to vlogo dobil. Menim, da bi bil pri dečku A. napredek viden v daljšem časovnem

obdobju, saj se je pri igri z lutko sproščal počasi. Razlika med deklico J. pa je opazna tudi zato, ker je dečkovo znanje slovenskega jezika mnogo slabše.

Pozitivno lahko odgovorim na vsa zastavljena raziskovalna vprašanja. Ugotavljam, da je lutka že v treh tednih dela z njo v našo skupino prinesla pozitivne spremembe na različnih področjih, najbolj opazen je bil napredek v interakcijah med otroki in v motivaciji. Prav tako lahko potrdim, da je delo z lutko k komunikaciji spodbudilo tišje otroke, ki navadno ostajajo v ozadju. Velik napredek pa se je pokazal pri bolj suvereni in pogostejši komunikaciji tujejezičnih otrok. Ugotavljam, da k temu ni pripomogla samo uporaba lutke, ampak tudi spremenjeni odnosi v skupini. Lutka je vplivala tudi na upoštevanje pravil in s tem hitrejšim prehodom med dnevno rutino. Spremenilo se je vzdušje v skupini, prav tako dinamika. Prosta igra je postala mirnejša, otroci nimajo več tolikšne potrebe po kričanju, kar lahko pripišem ne samo Bučkovi udeležbi v igri, ampak tudi moji. Lutka je z vidika socialne udeležbe spontane in vodene dejavnosti dvignila na višjo raven.

Poglajen, Melita (2019): *Vloga lutke pri razvoju socialnih veščin v skupini*.
Diplomska naloga. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

5. ZAKLJUČEK

Pozitivni vplivi lutk v vrtcu so dobro utemeljeni v strokovni literaturi, to pa je prav tako potrdil projekt, izveden v Modri skupini. Rezultati so zelo pozitivni in obetavni na vseh področjih otrokovega razvoja, predvsem pri učenju socialnih veščin. Z ugotovitvami sem že navdušila nekaj mojih sodelavk. Menim pa, da je pri uporabi lutke še vedno kar nekaj zadržkov in strahu pred neuspehom.

Po opravljenem projektu lahko zatrdim, da je z izvedenimi dejavnostmi in vključevanjem lutke vsak otrok doživel in se naučil nekaj pozitivnega in novega. Dejstvo je, da tak način učenja na otroku pusti poseben pečat, saj ga čustveno aktivira in angažira. Lutki ni potrebno slediti idejam odraslih, zato tak način dela prinaša na otroka osredinjen pristop, ki bo v naše delo prinesel obilo kreativnega učenja za otroke in za nas, strokovnjake.

Sporočilo, ki ga s tem delom želim širiti je, da naj lutka dobi prostor v vsaki igralnici, saj so njeni pozitivni učinki več kot očitni. Želim si, da bi si več vzgojiteljev in vzgojiteljic upalo dati priložnost tako enostavnemu pripomočku, kot je lutka.

Lutka zmore.

Pogljajen, Melita (2019): *Vloga lutke pri razvoju socialnih veščin v skupini*.
Diplomska naloga. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

6. LITERATURA IN VIRI

- Bačić N. (2009). *Turbulenca: Lutke*. Pridobljeno s: <https://www.rtv slo.si/turbulenca/novica/58>
- Benkovič, B. (2011). Socialni in čustveno razvoj predšolskega otroka. V M. Željeznov Seničar in E. Šelih (ur.), *Socialni in čustveni razvoj predšolskega otroka* (str. 7-13). Ljubljana: MiB d.o.o.
- Bredikyte, M. (2011). Dialoška dramska igra z lutkami / DDIL kot metoda spodbujanja otrokove verbalne ustvarjalnosti. V H. Korošec in E. Majaron (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (str: 9-30). Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Fekonja, U. (2004). Razvoj otroške igre. V L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (ur.), *Razvojna psihologija* (str. 382-393). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- Geršak, V. in Korošec H. (2011). Umetnost – prostor otrokovega doživljanja in izražanja. V T. Devjak in M. Batistič Zorec (ur.), *Pristop Reggio Emilia – izziv za slovenske vrtce* (str: 67-87). Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Goleman, D. (1997). *Čustvena inteligenca*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Hozjan, T. in Pucko J. (2011). S pohvalo rastemo. V M. Željeznov Seničar in E. Šelih (ur.), *Socialni in čustveni razvoj predšolskega otroka* (str. 95-103). Ljubljana: MiB d.o.o.
- Jelen, A., Korošec, H., Kržišnik, A., Pirc, V., Ratej, I., Štrancar, M. (2011) Gledališka umetnost. V N. Bucik, N. Požar in V. Pirc (ur.), *Kulturno-umetnostna vzgoja* (str. 111-122). Pridobljeno s: <http://www.zr ss.si/kulturnoumetnostnavzgoja/publikacija.pdf>
- Korošec, H., Majaron, E. (2006). Otrokovo ustvarjanje z lutkami. V B. Borota, V. Geršak, H. Korošec in E. Majaron, *Otrok v svetu glasbe plesa in lutk* (str. 95-140). Pridobljeno s: http://www.kulturnibazar.si/data/upload/Otrok_v_svetu_glasbe_plesa_in_lutk.pdf

- Korošec, H. (2002). Neverbalna komunikacija in lutka. V H. Korošec in E. Majaron (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (str: 31-54). Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Kurikulum za vrtce* (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod za šolstvo.
- Majaron, E. (2002). Lutka pri oblikovanju mladega človeka. V H. Korošec in E. Majaron (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (str: 5-8). Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Marjanovič Umek L. in Zupančič M. (2004). Socialni in moralni razvoj v zgodnjem otroštvu. V L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (ur.), *Razvojna psihologija* (str. 363-381). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete
- Metelko Lisec, T. (2003). *Ogradje za večjo socialno uspešnost*. Pridobljeno s: <https://www.revija.zzsp.org/2004/04-1-097-112.pdf>
- Sitar, J. (2001). *Zgodbe za lutke in prste*. Ljubljana: DZS.
- Šušteršič, M. (2014). Kako izdelati lutko. V S. Brezničar, M. Šušterič, B. Vižintin, A. Oven, M. Petrov in N. Bezeljak. *Izdelava lutke, lutka in lutkovna igra kot terapevtski in didaktični pripomoček* (str. 37-45). Pridobljeno s: http://terapija.moment.si/pdf/Prirocnik_splet.pdf
- Vižintin, N. (2014). Izdelava lutke, lutka in lutkovna igra kot terapevtski in didaktični pripomoček. S. Brezničar, M. Šušterič, B. Vižintin, A. Oven, M. Petrov in N. Bezeljak. *Izdelava lutke, lutka in lutkovna igra kot terapevtski in didaktični pripomoček* (str. 15-24). Pridobljeno s: http://terapija.moment.si/pdf/Prirocnik_splet.pdf
- Zupančič, M. (2004). Socialni razvoj dojenčka in malčka. V L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (ur.), *Razvojna psihologija* (str. 255-277). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.